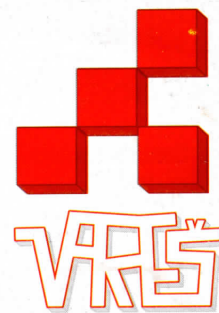

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

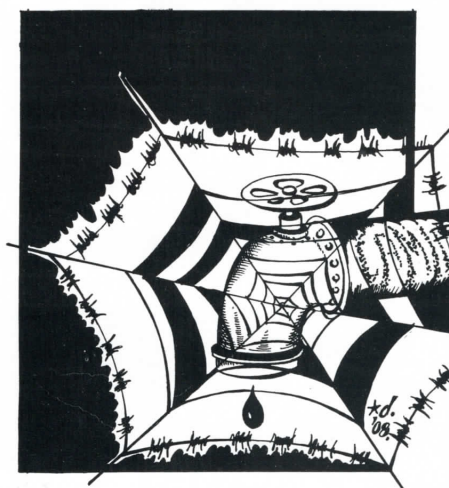
GODINA XV. • BROJ 169 • SIJEČANJ 2009.

Cijena 1 KM • 4 Kn • Za inozemstvo 1 €

Pliniski teroristi! Takvi su se povici čuli iz dvadesetak europskih zemalja čiji su se građani, tek probuđeni u novoj godini i otriježnjeni od jalovih čestitanja, počeli smrzavati. Nakon recesije koja je potkraj prošle godine poharala svjetsko gospodarstvo neumoljivo poput kuge, i da se ne zaboravi, krenula iz Amerike, valjda kako ne bi ostala u sjenci globalnih zbivanja te održala privid velesile na kom u novije vrijeme intenzivno radi, Rusija je uzela građane pola Europe za taoce. Rusko-ukrajinski spor oko plina, kako upućeni naglašavaju, više je političke prirode. Uglavnom, u trenutku dok mi ovo pišemo traži se dovođenje europskih promatrača u Ukrajinu kao tranzitnu zemlju, zbog ruske tvrdnje da Ukrajinci osim što imaju ogromni dug prema Rusiji sada još i krađu plin. U razvijenim zemljama, naravno, postoje mjere za krizne situacije, no najgore je u ovoj ruskoj samovolji prošao Balkan, pa i Srbijanci kojima ne ide u glavu što su to oni bogu **Putinu** skrivili. Zavrtnje plina je u BiH, napose u Sarajevu, dovelo do nestajice električnih grijalica u trgovinama pa se krenulo u druge gradove kupovati ih. Vajne su bh. vlasti kazale kako se nadaju da rusko-ukrajinsko koškanje neće potrajati i to se zove njihovom strategijom za borbu s krikama.

Dakle, svjetska financijska i ekonomska kriza sustiže BiH s vlašću koja je dokazano nesposobna i nezainteresirana za rad u interesu građana ove zemlje. I na to sad dolazi jedan paradoks iz kog proizlazi da je svjetska kriza za nas šaša i da se BiH po jednoj stvari može svrstati uz rame s, recimo, Ujedinjenim arapskim emiratima. Dok je svjetska automobilska industrija na koljenima i prodaja se novih automobila prepolovila, u BiH se i dalje najbolje prodaju automobili skuplji od 50 tisuća eura. Od prvoga je siječnja na snagu stupio bescarinski režim uvoza u BiH iz država članica Europske unije, što će, između ostalog, cijene automobila proizvedenih u Uniji sniziti za dodatnih 15 posto, pa trgovci u BiH ne očekuju posebnu krizu ni u narednoj godini.

IZMEĐU DVA BROJA

Ili, još jedan apsurd, u kome sudjeluju svi: na blagdanska čestitanja tijekom prosinca građani BiH potrošili su preko pet milijuna KM! Uprave u tvrtkama koje na taj način ostvaruju suficite morale su stoga iznalaziti nove moduse za isplate kojekakvih stimulacija svojim ionako preplaćenim uposlenicima, nakrcanim u tople urede stranačkim vezama i po liniji nepotizma. Zato i nema podrugljivije čestitke od one u kojoj ti operateri kroz plaćeni oglas žele sretne blagdane svojim korisnicima, jer blagdani su njima kašika u medu.

Pogubni utjecaj medija, njihovo žutilo i senzacionalizam, također je nešto što nas je, na žalost, zabavljalo proteklog mjeseca. Primjer je tomu gađanje cipelama američkog, još koji dan pa bivšeg predsjednika **Busha**, koje je na tiskovnoj konferenciji izveo jedan irački novinar, a onda je to časnom komercijalizirano kroz video-igricu, dok se u nas na sličan način usmjeravalo bijes prema fotografijama domaćih političara izloženim na jednom trgu u Sarajevu. To se pretvorilo u zabavu, premda je bacanje cipela na nekoga u Iraku ravno starozavjetnom kamenovanju. I tako je svijet

postao pun gnjevnih "cipelića": dovoljno je nekome ne biti drag, biti možda predmet njegove zavisti, i eto vam njegove cipele.

Lijek bi bio sasvim drugi, barem u nas u BiH: ako se ne želi sebe samoga udariti vlastitom cipelom, donom po obrazu, jer to boli, onda bi trebalo gađati vlastiti odraz u zrcalu! Tko je, zaboga, birao na izborima sve te čije se slike sada gađaju? No, kod nas je pojedinačna građanska odgovornost odavno umrla i pokopana, a živi se upravo po onoj: "don – obraz"!

Tko god nije propustio priliku pogledati kulturni film "Društvo mrtvih pjesnika", a ovih je dana pročitao varešku knjigu "Dani poslije", složit će se da je njezin autor **fra Ilija Piplica** zaslužio da se nakon svega popnemo na klupe i da mu zapljescemo (kao profesoru **Keatingu** u spomenutom filmu). Zašto? Jer je fra Ilija živio posve sukladno sloganu iz toga filma, latinskoj mudrosti koja kaže *Carpe diem*, što bi u prijevodu značilo: Iskristi dan! On je svoje vrijeme koristio maksimalno, boreći se danju za svakog uniženog čovjeka, a navečer zapisujući sve lijepo i ružno što se za najgorih ratnih dana događalo u Varešu.

Svi oni, dakle, koji dosad nisu iskoristili priliku nabaviti si fra Ilijin dnevnik, kojemu u ovom broju posvećujemo najviše prostora, još uvijek to mogu učiniti. A svi vi, dragi čitatelji, s kojima ulazimo u 15. godinu izdavanja "Bobovca", već ste uočili novi dizajn na naslovnici i sada mu, evo, znate i razlog. Vaša vjernost – kojoj je najsvježiji dokaz to što je kompletna naklada prosinačkog izdanja razgrabljena u kratkom roku! – naš je poticaj da nastavimo dalje što kvalitetnije, ali i u ponešto obnovljenom ruhu, jer mnogo je Stavnje proteklo od onih ratnih dana 1995. Otad smo, naime, s vama, bez ijednog kašnjenja i bez ijednog izostanka, svemu unatoč, pa nema razloga da ne nastavimo dalje, s novim elanom i svježinom.

A svježine u Vareš prvih dana nove godine svojim dolaskom unijele su i školske sestre franjevke, koje polako nastanjuju svoj vareški dom za nezbrinutu i u odgoju zapuštenu djecu.

B

IZ ŽUPNIH MATICA

ŽUPA VAREŠ

KRŠTENI Oliver Miletović (Davorina i Borjane).

UMRLI Marijan Šimić (1931.), Blaško Dodik (1939.), Jelena Markanović rođ. Šimićević (1929.), Darko Knih (1961.), Kata Ridić rođ. Brđanović (1919.), Anđa Mujčić rođ. Petrović (1927.).

ŽUPA VIJAKA

UMRLI Ruža Čolić rođ. Višnjik (1928.).

Naslovnica: **M. Marijanović**

Donacije za "Bobovac"

Ana Trgovčević iz Sarajeva – 30 KM,
Ljiljana Klarić iz Vareša – 30 KM,
Obitelj iz Dubošnice – 100 KM,
Anđelko i Apolonija Matić s Visa (Hrvatska) – 20 KM,
Danijel Lučić iz Zuidlanda (Nizozemska) – 50 KM,
Mirjana Džoja iz Brisbanea (Australija) – 100 KM.

Iskrena hvala svima!

POTENCIJAL PLANINE ZVIJEZDE

U povodu Svjetskog dana planina, a u sklopu implementiranja projekta "Medijska promidžba planine Zvijezde u svrhu turističke ponude i proglašenja parkom prirode", financiranog od strane Ministarstva turizma i okoliša Federacije BiH, Udruga "Eko turist" Vareš dana 11. prosinca 2008. godine u velikoj dvorani Općine Vareš organizirala je predavanje na temu "Pećinski sustav Stijene i Ponikva". Gost-predavač bio je **mr. Jasminko Mulaomerović** s Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, poznati speleolog-arheolog te član Centra za istraživanje i održivi razvoj krša. Nakon predavanja prikazan je i njegov dokumentarni film o planini Zvijezdi, snimljen kao dio serijala o planinama Bosne i Hercegovine.

Spomenuti su svakako i nalazi s područja Stijena i pećine Ponikva, koji ukazuju na neprocjenjivu vrijednost tragova ljudskog roda unatrag više desetina tisuća godina. Uz mlađepaleolitske alatke, pronađene su i kosti pećinskog medvjeda, harpuni, a tu je i nalazište rijetke vrste barskog šišmiša, jedine u BiH, najveće nalazište pećinskog mlijeka, odlomci prehistorijske keramike, itd. Predavanje je završeno zaključkom da bi spomenuti kompleks Stijene i Ponikva trebalo staviti pod određenu kategoriju zaštite. (B. A.)

STANIĆEVA KNJIŽEVNA VEČER

Poznati privrednik i književnik **Anto Stanić** iz Kreševa u vlastitoj je organizaciji, a u partnerstvu s vareškom Udrugom slijepih i slabovidnih osoba, 12. prosinca upriličio promociju svoga književnog opusa u velikoj općinskoj dvorani u Varešu. Na promociji su bili i gosti iz Sarajeva i Orašja, također predstavnici udruga slijepih i slabovidnih osoba.

Okupljene je pozdravila **Valentina Malbašić**, riječima dobrodošlice, a zatim i recitacijom koja je bila najbolji uvod za recitacije iz Stanićevih zbirki. Njih su, kao i ulomke iz proze, čitale tri učenice, a naposljetku je svaki posjetitelj bio darivan nekom od Stanićevih knjiga, dok je vareška gradska knjižnica dobila komplet od pet nagrađenih djela na prvom natječaju "Fra Grgo Martić" u Kreševu. Natječaj je raspisan i za ovu (2009.) godinu, a Stanić je kao glavni pokrovitelj iskoristio prigodu da pozove i vareške autore da na njemu sudjeluju.

Evo i nekoliko zanimljivosti iz Stanićeve biografije, koje pomažu dokućiti njegovu senziбилnost za hendikepirane a duhom jake i nepokolebljive osobe. "Kasno je prohodao, prve rije-

či progovorio tek u devetoj godini, dnevno je do škole pješačio trideset kilometara, ali postao odličan đak i student, uspješan privrednik i na koncu pisac...". Svoje bavljenje pisanjem objasnio je kao spontanu potrebu da ukaže ljudima kako trebaju gospodariti svojim životima s jasnim ciljem i golemom ustrajnošću pa uspjeh i zadovoljstvo neće izostati.

VIJEĆE U NOVOM IZDANJU

Općinsko vijeće Vareš održalo je dana 18. prosinca svoju drugu po redu sjednicu u novom sazivu. Već na početku stekao se dojam kako je novi saziv konstruktivniji od bivšeg, rasprave su postale kvalitetnije i nadasve suštinske, a i novi je predsjedatelj **Josip Malbašić** postrožio pravila ponašanja i metode rada u Vijeću.

Počelo se uobičajeno rasplinjavati na prvoj točki, kojoj je u osnovi štura načelnikova informacija o problematici na području općine Vareš, zamišljena da se da vijećnicima na znanje i kao takva lišena mogućnosti donošenja bilo kakvih obvezujućih zaključaka i odluka. Novi je predsjedatelj odlučio prekinuti tu praksu i čak zanamario nazočnost direktora javnih ustanova i poduzeća kod rasprave o informaciji, iako je primjerice direktoru JKP-a bilo upućeno izravno pitanje glede lošeg održavanja putnog pravca za Ligatiće, Mižnoviće, a spomenut je i zaselak Naseoci ispod Očevije kao potpuno izostavljen iz zimskog održavanja. No, kad je u pitanju problematika zimskog održavanja cesta na koju se rasprava fokusirala, vijećnica **Dženana Bešić** kratko je i jasno detektirala dva ključna problema u toj oblasti: nedefinirane sustave nadležnosti i komunikacije.

Glavna je točka toga dana ipak bila usvajanje Nacrta općinskog proračuna za 2009. godinu. Nacrtom je predviđen 15% veći proračun u odnosu na 2008. i iznosi 2.556.000 KM. Glavni na je toga novca predviđena za javnu potrošnju, a skromno zacrtani razvojni dio proračuna ovisit će o dotacijama iz Federacije BiH, budući da se općina Vareš našla u društvu pedesetak općina koje nužno moraju biti potpomognute s više razine. Počele su se nizati razne primjedbe na Nacrt: od one **Željka Matića** da je za rad 24 mjesne zajednice planirano smiješnih 20 tisuća KM, do one **Jelene Kuhač** da općinska administracija svojim radom nimalo ne opravdava trošenje novca poreznih obveznika. Ova je vijećnica "Naše stanke" stoga proračun nazvala i nemoralnim. Bilo je i primjedaba da su obrazloženja uz pojedine stavke površna i nedostatna, no Nacrt je posebno secirala Dženana Bešić iz SDA. Imala je, prije svega, podugački niz prigovora na same formulacije proračunskih stavki: zašto su putni troškovi odvojeni od usluga

prijevoza i goriva, i u čemu je razlika između njih? Poticaj za razvoj – čega? Zaštita okoliša i higijena ulica – tko štiti okoliš, ako uopće štiti, i zašto njemu više sredstava nego higijeni vapijuće zapuštenih ulica...?

Dotaknulo se i teme financiranja Hitne službe, pri čemu je vijećnik **Mario Mirčić** imao primjedbnu na samu organizaciju zdravstvenog sustava odnosno na zakon čiju bi primjenu trebalo preispitati, jer njime se propisuje da hitne službe u općinama koje imaju do 20 tisuća stanovnika treba sufinancirati Općina, a u onim iznad toga broja sve financira Kanton. Smatra li se popis iz 1991. još uvijek važećim ili se, kao u vareškom slučaju, za mjerodavno uzima *de facto* stanje? – upitao je on.

Kao privatni poduzetnik znakovitu je primjebu kreatorima proračuna iznio i vijećnik **Nikola Šimić**. On je jednostavnim izračunom došao do podatka da sama administracija godišnje potroši 1.460.000 KM, upravo koliko iznose sredstva od naplate poreza.

Na to se nadovezao također HDZ-ov vijećnik **Josip Malbašić**, ocijenivši da je proračun preambiciozan i da nitko ne računa s posljedicama globalne krize koja već i u Varešu uzima danak upućivanjem radnika na biro za zapošljavanje (u pojedinim privatnim poduzećima), a samim tim će biti ubrano manje prihoda od poreza na plaće. Zatim se Malbašić vratio na raspravu o zimskom održavanju puteva te, odolivši to potencirati u jalovoj raspravi na početku sjednice, najavio da će se osobno kroz donošenje proračuna založiti za preciziranje usluga koje se čistima plaćaju sredstvima poreznih obveznika. Porezni obveznici nisu samo vozači, naglasio je Malbašić, pa da se samo njima grad učini prohodnim, jer evidentno je da se čiste samo kolnici a pločnici pritom još i zatrpaju!

Nacrt proračuna je na koncu ipak usvojen, uz očekivanja da će iznesene primjedbe biti ozbiljno shvaćene te da će biti poboljšani i kroz javnu raspravu.

TURNIR ŠAHISTA- PRIJATELJA

Šahovski klub "Napredak" Vareš dana 10. siječnja 2009. organizirao je turnir šahista-prijatelja u restoranu "Zvijezda" u Varešu, na kome je sudjelovalo 12 natjecatelja. Najviše uspjeha imao je **Rešad Tutić**, FIDE-majstor iz Sarajeva s osvojenih 10 od 11 mogućih poena, a slijedili su ga **Mirza Miralem**, direktor ŠK "Bosna" Visoko s 8 poena, Varešani **Srdan Zlobec** i **Mario Jerković** sa 7,5 i 7 poena, te **Saša Kokoruš** iz Visokog sa 6,5 poena. Petoricu prvoplasiranih osigurane su novčane nagrade i zahvalnice, a sponzori su bili **Petar Jelić** iz Varaždina i udruga "Art animo" Vareš. [B]

Zahvalnice

U ime djelatnika Hrvatskog radija "Bobovac" Vareš izražavamo iskrenu zahvalnost Udruzi bosanskih Hrvata "Prsten", podružnica Rijeka, za donaciju u iznosu od 150 eura, koju nam je uručila Danijela Pogarić-Ravlija. Također izražavamo veliku zahvalnost skupini od šest Varešana (svi mlađi od 30 godina), iz Zagreba, na donaciji od 1.200 kuna.

Ovim donacijama našim slušateljima omogućit ćete bogatije i kvalitetnije programske sadržaje u 2009. godini. Od srca vam hvala i u njihovo ime.

Iz udruge "Majka Terezija" Vareš upućujemo iskrenu zahvalnost dobrim ljudima koji su se u blagdansko vrijeme sjetili štitenika naše udruge i darovali nam novce za njihove potrebe, a to su djelatnici Elektrodistribucije HZ HB, radna jedinica Pržići (150 KM), časna sestra Marica Mrkonjić (200 KM i pelene za odrasle), te gđa Ankica Majić iz Zagreba (50 KM).

I, uzgred, jedna ispravka: u prošlom broju "Bobovca", u rubrici In memoriam, greškom smo ispustili navesti ime naše pokojne članice Nade Borković. Obitelji pokojnice iskrene isprike.

FOTO "BOŠNJAK"

FOTO "BOŠNJAK"

Veselje u susretu s Djedom Mrazom

BOŽIĆNI VATROMET

Vareški poduzetnici, **Zoran Brđanović, Miroslav Marošević, Nikola Šimić i Zdravko Barkić**, na vlastitu su inicijativu uložili sredstva i nakon mise polnoćke svojim sugrađanima priuštiti dosad neviđeni vatromet. Međusobna čestitanja vjernika po izlasku iz župne crkve bila su upotpunjena spektaklom koji je potrajao šest i pol minuta. U tom vremenu s padine iznad ulice Glavica k nebu je poletjelo 480 raznovrsnih raketa, za čije je ispaljivanje bio angažiran profesionalac. No, slavlje mise polnoćke istodobno su potamnilo dječarci s nedostatkom kućnog odgoja, drsko i neobazrivo bacajući petarde uz crkvena vrata.

Uzgred, novogodišnji je vatromet u Varešu ovoga puta bio vrlo slab.

DVA DJEDA MRAZA

Za razliku od nekih drugih, u materijalnom smislu daleko naprednijih gradova u BiH, koji međutim kubure sa svojim identitetom, Vareš je bez problema dana 28. prosinca organizirao javnu priredbu s Djedom Mrazom i podjelom prazničnih paketića. – Sarajlije treba pozvati u Vareš, da vide što je grad! – rekao je netko ushićeno, aludirajući na činjenicu da je blamaža s izbacivanjem Djeda Mraza iz sarajevskih vrtića (uz objašnjenje da takvom liku nema mjesta u bošnjačkoj tradiciji) dospjela u svjetske medije. U glavnome gradu, oni roditelji koji su to željeli, nisu mogli čak

ni samoinicijativno prirediti tu radost svojoj djeci.

U Varešu je inicijativa za manifestacijom ove vrste, koja se u ovakvom obimu održala prvi put, potekla od vlasnika *City bara Ahmeda Likića*, pred čijim je objektom i upriličena (na platou ulice Čaršija), uz stotinjak litri čaja, puštanje prigodnih pjesmica i dekor s jelkama. Paketiće su osigurali pojedini poduzetnici, dijelom i Općina, a darivano je preko 240 djece do sedam godina starosti koja su bila blagovremeno prijavljena. Roditelji su mogli kupiti i donijeti paketić ukoliko su izrazili želju obradovati i djecu starije dobi. Ovoj su manifestaciji probleme predstavljale velika hladnoća, pa i neprilična stiska oko

Djeda Mraza, do kog su se pozvani jedva probijali.

Još jedan Djed Mraz iznenadio je male Varešane i to na Silvestrovo. On se i prošetao gradom, za razliku od gore spomenutog kolege kojega "mušterije" zamalo prikovaše iza zid. Naime, 31. prosinca Djed Mraz je došao iz "dječje zemlje" u Vareš, što znači da je iza njegova dolaska stajao Dječji konzulat Vareš, skupa s trima vareškim školama i jednim dijelom nevladinih organizacija koje već neko vrijeme upriličuju književne večeri, okupljajući se upravo u prostoru Dječjeg konzulata. Ovoga je Djeda Mraza pratila svita sastavljena od devet patuljaka, dvije snjeguljice i jedne dobre vile.

Počelo se podjelom paketića u Osnovnoj školi Vareš Majdan gdje su djeca Djeda Mraza dočekala priredbom, a po dolasku u Vareš navratilo se u Dom zdravlja te iznenađenoj djeci koja su se zatekla u čekaonicama dijelilo slikovnice i igračke. Povorka je zatim prošla glavnom ulicom, kratko svratila u Osnovnu školu Vareš i zauzela se u Dječjem konzulatu. Ondje je prema ranijem dogovoru pozvano 30 štićenika Centra za socijalni rad Vareš, te su oni darivani onim što je prikupljeno u akciji Mješovite srednje škole "Nordbat 2" Vareš pod nazivom "Jedan dar za jedno dijete". Vareška je osnovna škola u aktivnost bila uključena time što su njezini đaci prihvatili uloge u pratnji Djeda Mraza, što je značilo i pribaviti si kostime te ostale rekvizite. Učinili su to uz pomoć svojih roditelja i time se, prema riječima **Hilde Dugonjić-Mijatović** (uz **Rusmira Bebu i Zlatka Prkića**, organizatorice projekta) uspjelo postići ono čemu se težilo, a to je suradnja svih pa i same djece u stvaranju radosti drugoj djeci. Na koncu je u Dječjem konzulatu održan prijam za roditelje i djecu, sudionike u projektu, te su im podijeljene zahvalnice i sitni darovi, uz razmjenu dojмова o provedenoj aktivnosti.

S.P.

B

Na prijmu u Dječjem konzulatu

Tomislav Matošević,
predsjednik Zavičajne zajednice Borovičana

Da Borovica zasja ljepotom

Zavičajna zajednica Borovičana, sa sjedištem u Zagrebu, u kratkom je vremenu postala uistinu stožerno mjesto okupljanja iseljenika iz tog sela i župe. Organizirana zajednica sama po sebi mnogo znači, ali svakoj je zajednici potreban i dobar lider. U ovom slučaju to je Tomislav Matošević, s kojim smo analizirali dosadašnje učinke.

— Razgovarao **Mladenko Marijanović** —

aj i njene ljude, a planova i
itjenja je jako puno pa vidjet
emo što će se uspjeti reali-
zirati.

• Gosp. Matoševiću, Vaše predsjedanje Zavičajnom zajednicom Borovičana otkako je osnovana prije nešto više od godinu dana urodilo je brojnim uspješno realiziranim aktivnostima. Čini se da ste realizirali sve štogod ste zamislili?

◊ Držim da smo se ponovno pokrenuli i organizirali kao borovička dijaspora koje nije malo, koja je još uvijek mislima i srcem velikim dijelom u Borovici. U proteklih godinu dana uspjeli smo formalno pravno - zaživjeti kao Zavičajna zajednica Borovičana, registrirana u Zagrebu, pokrenuti internetsku stranicu kojoj se pristupa putem adrese www.borovica.net. Također smo organizirali susrete Borovičana u Beču (u travnju 2008.) i u Zagrebu (u listopadu 2008.), što bi trebalo postati tradicionalno, a aktivno smo se uključili i u organiziranje proslave borovičkog patrona, Preobraženja Gospodnjeg. I tako, držim da smo živa zajednica koja radi, djeluje, voli svoj zavi-

• Ovih dana obilježava se i prva obljetnica od pokretanja borovičke internetske stranice. Ona je zacijelo jedan od najvažnijih projekata, jer doprinosi daljem uvezivanju i boljoj koordinaciji između Vas i ostalih članova odbora kojih u Zavičajnoj zajednici odasvud. Koliko ste zadovoljni radom odbora i suradnjom s aktualnim župnikom?

◊ Ponosni smo, dakako, na našu internetsku stranicu koja je dosad zabilježila više od 15.000 posjetitelja s raznih računala. Mislim da bi ona mogla biti puno dinamičnija i zanimljivija, ali u nekim smo mogućnostima limitirani, pa pozivam sve one koji imaju stare slike, filmove i sve ono što misle da bi bilo prikladno za našu stranicu da nam pošalju, da nam stranica bude još ljepša. Ujedno i zahvaljujem svim onim vrijednim ljudima i suradnicima ZZB koji odvajaju svoje vrijeme i sposobnosti kako bi sve ovo klapalo i išlo naprijed. Mislim da je naša suradnja u zajednici vrlo korektna i prijateljska, a najviše od-

govornog za ova sva događanja držim velečasnog Pericu Majića, koji nas je potaknuo da se pokrenemo i učinimo nešto što većina nas želi, ali trebalo je iznaći model kako.

• Odavno se vjeruje da cijela jedna iseljenička Borovica ima svoje utočište u hrvatskoj metropoli? Imate li neki precizniji podatak koliko Borovičana danas živi na području Zagreba?

◊ Da, puno nas je Borovičana u Zagrebu, vjerojatno i više nego što nas je bilo u Borovici uoči ratnih stradanja, ali točan broj teško je znati. Mnogi Borovičani prošli su teške križne putove kroz minuli rat, i izgnanstvo i stradanja, pa je tako i volja i vjera da možemo opstati u svom zavičaju poljuljana. Danas mogu s ponosom reći da se vjera i volja sve više vraćaju u ljude, a dokaz toga je i naša svetinja, nova crkva koja svijetli na gori.

• Dobar dio Vaših aktivnosti, osim što okuplja Borovičane u Zagrebu, orijentiran je i na konkretno pomaganje Borovici. Primjer za to je i organizirani dolazak za izbore, što je na koncu urodilo ulaskom jednoga vašeg predstavnika u

Općinsko vijeće. A i sami ste protekli Božić proslavili u Borovici. Možemo, dakle, zaključiti da vaša Zajednica s pravom nosi epitet zavičajna, no možete li kazati u kom će se pravcu dalje odvijati Vaše aktivnosti u samoj Borovici. Je li to izgradnja puta, jesu li to još masovniji Božići...?

◊ Pa, trudimo se ojačati našu ZZB da bi naše aktivnosti imale veću konkretnu učinkovitost. Za početak trudimo se povezati borovičke ljude da izgaraju za Borovicu, da djelujemo kao tim i velika obitelj, a tada možemo puno... Velika je bila radost naših Borovičana koji žive u Borovici kad smo uspjeli organizirati autobus za izbore, jer u tom putu bila je i poruka: "Nismo vas zaboravili!". Isto tako želim naglasiti da oni kojima smo dali glas na izborima snose odgovornost ovog vremena, te da je njihov zadatak osigurati uvjete života primjerene vremenu i standardu u kom živimo. Neprijmjereno je, recimo, da je lokalno stanovništvo odsječeno od svijeta zbog neprohodnosti puta, dok se nemilo eksploatiraju naši prirodni resursi, šume, i da za to nitko nije odgovoran. To je posao mjesne samouprave, političara i ljudi koji su birani da bi stvari funkcionirale, a život bio bolji i jednostavniji.

Ciljevi naše zajednice su: jačanje u organizacijskim i drugim konkretnim aktivnostima, pa zato pozivam sve ljude dobre volje, Borovičane i prijatelje Borovice, da se učlane u našu ZZB i tako daju svoj doprinos u ovome što činimo i radimo. Moto naše zajednice je: "Borovica živi", i to je danas fakat. Istina, u njoj je stotinjak starijih osoba, ali velika većina nas danas živi za Borovicu i to je naša snaga koja se očituje kroz naš rad. Želim reći da smo izrazito ponosni što smo Borovičani i katolici, i pronosimo istinu i slike našeg zavičaja svugdje gdje hodimo, a pošto smo u vatri kušani naša je volja i snaga nemjerljiva. Zato sam počašćen što na ovaj način mogu služiti ljudima koji su mi dragi, kako bi naš zavičaj opet sjao ljepotom.

B

Kroz napeto jedinstvo "muškog" i "ženskog" katolička tradicija zadobiva svoje središnje obilježje: cjelovitost (katolicitet). U okrilju katoličke tradicije "muško" je više svojstveno izvanjsko-organizacijskom, a "žensko" nutarnje-duhovnom, o čemu svjedoči i obilježje Katoličke crkve. Budući da je katolička tradicija na prvome mjestu duhovna zbilja, s pravom se može reći da je ona u biti "ženska". To i nije začuđujuće ako se zna da je duhovnost, gledano arhetipski, "ženska", a ne "muška" zbilja.

"Ženska" nam svijest omogućava razumjeti središnju tajnu kršćanstva – križ i uskrснуće – paradoks smrti i novog rođenja, tajnu duhovnosti naprosto, dok su temeljna načela duhovnosti za "mušku" logično-racionalnu svijest teže shvatljiva: primjerice da se do najveće radosti stiže kroz patnju ili do najvećeg dobitka kroz gubitak, da se novi život na svijet probija u bolovima ili da se kroz darivanje više dobiva nego što se daje. Bilo da je djevica ili majka, ženi čak i životno iskustvo omogućava proživjeti i na taj način lakše spoznati temeljna načela duhovnosti, protuslovnost pučko racionalnoj logici materijalnog svijeta.

S pravom se može reći da je svijetla strana "ženskog" u katoličkoj tradiciji isto ono što je i sama njezina duša: duhovnost koja posređuje zbiljsku životnu mudrost. No, baš se u *potrošačkom društvu* u kom sve postaje roba katolička tradicija suočava s opasnošću da izgubi svoju dušu. Drugačije kazano: prijeti opasnost da na nutarnje-duhovnom području katoličke tradicije "žensko" ne bude oplemenjeno nego do kraja potisnuto od "muškog", čemu je posljedica pogubno, i to nutarnje izobličavanje katoličke tradicije u *potrošački katolicizam*, uzrok izvanjskih izobličavanja katoličke tradicije kao što su nacionalno-crkveni ili institucionalni katolicizam. O čemu je konkretno riječ pokušat ću predočiti govoreći o katoličkom obrazovanju, umjetnosti i duhovnosti danas, povlaštenim, a međusobno povezanim oblicima nutarnjeg života u okrilju katoličke tradicije.

Prije toga važno je podsjetiti da je srednji vijek bio razdoblje u kom su se na poseban način ozbiljile svijetle strane "ženskog" u katoličkoj tradiciji o čemu govori katoličko obrazovanje, umjetnost i duhovnost kršćanskog srednjeg vijeka. No, pod maskom po sebi opravdanog razračunavanja sa srednjovjekovnim crkvenim strukturama, zbiljom i simbolom tamne strane "muškog" u katoličkoj tradiciji,

POTROŠAČKI KATOLICIZAM

Piše **Alen Kristić**

započetog tijekom Drugog vaticanskog koncila, pogubno je prezreti svijetle strane "ženskog", napose na području obrazovanja, umjetnosti i duhovnosti.

Europska sveučilišta razvila su se iz srednjovjekovnih samostana ili katedralnih škola kao plod nutarnjeg života onodobne Crkve koja je, spasivši klasičnu kulturu, omogućila renesansu i novi vijek. Nije začudo da je obrazovni ideal začat na tim univerzitetima bio u većoj mjeri "ženski" nego "muški": više cjelovit nego specijaliziran, više univerzalan nego praktičan. Zadaća sveučilišta nije bila na prvome mjestu pružiti obrazovanje za neko od zvanja, nego pripremiti za život. Tragalo se za umijećem življenja a ne pukim strukovnim obrazovanjem. Student je prvo morao zadobiti svijest o cjelini zbilje prije nego bi se posvetio proučavanju nekog dijela zbilje, određenoj struci. Morao je zamijetiti i shvatiti povezanost i odnose svih stvari prije nego bi se okrenuo izučavanju samo neke od njih. Više "žensko" nego "muško" obrazovanje razvijalo je tako u studentima osjećaj odgovornosti za cijeli svijet i za sve ljude.

Taj obrazovni ideal izgubljen je danas čak i na katoličkim sveučilištima. Zavladao je obrazovni ideal usmjeren više ozbiljenju egoističkih ciljeva nego potrazi za život-

nom mudrošću, pretjerano "muško" obrazovanje u kom je na cijeni samo praktično i isplativo.

Puko strukovno obrazovanje, uska specijalizacija za jedno zvanje kao jamac životnog kruha, suvremeni je obrazovni ideal u okviru kog je bavljenje tajnom života suvišno. Lišeno svijesti o cjelini zbilje, ono čovjeka, makar vrhunskog specijalista u jednoj struci, nerijetko preobražava u nesvjesni kotač u bezličnom stroju, komu više i ne razaznaje konačnu svrhu. Govori mu se da nije odgovoran za posljedice, onoga za što je zadužen u tome stroju, na cjelokupnu zbilju. Farmaceut za lijek, znanstvenik za oružje ili kupac proizvoda nastalog izrabljivanjem radnika.

Potruga za životnom mudrošću zaludu se pokušava nadomjestiti pukom potrošnom obrazovnih proizvoda. Traga se uvijek za novim predavanjima i konferencijama, za novim knjigama i člancima, za novim dokumentarnim filmovima, koje treba "potrošiti". Gomilanjem pukih informacija ili stjecanjem akademskih titula želi se stvoriti privid znanja i mudrosti. No, potrošačka groznica u području obrazovanja prepreka je na putu do znanja i mudrosti. Potrebna su nam razdoblja aktivnog mirovanja kad ćemo promišljati informacije do kojih smo došli, razvrstavajući što

je u njima otpad, a što je zbiljsko znanje i mudrost. "Muško" potrošačko obrazovanje kuša nas uvjeriti da je više informacije uvijek isto što i zbiljsko znanje i mudrost.

"Muški" potrošački mentalitet uvukao se i u područje umjetnosti, o čemu svjedoči gubitak umijeća simboličkog mišljenja skopčan sa skučenim poimanjem onoga što bi obrazovanje trebalo biti.

U srednjem vijeku kršćanski svijet uživao je u bogatstvu veličanstvenih umjetničkih ideja, kroz bogoslužje zadivljujuće bogate simbolike vjernici su ponirali u kršćanske tajne, doživljavajući osobno susret s Bogom. Kršćanska srednjovjekovna umjetnost, arhitektura, muzika i kazalište, sve to je razvijalo predočavajuću moć vjernika, omogućavajući im raskrivanje duhovnog svijeta. Vjerna "ženskom", stvaralačkom načelu, na području nutarnjeg života, onodobna Crkva je bila utočište umjetnosti.

Drugačije je danas. Suvremena kršćanska umjetnost uglavnom kopira umjetnost prošlih razdoblja ili usvaja kriterije onoga što se može prodati. Na djelu je opadanje simboličke snage kršćanskog života bez koje nema umjetnosti, no ne samo među kršćanima nego uopće u suvremenom svijetu. To i nije začuđujuće jer je taj svijet sve više "muški", pragmatičan i funkcio-

HOLDINA

TRGOVINA NAFTNIM DERIVATIMA

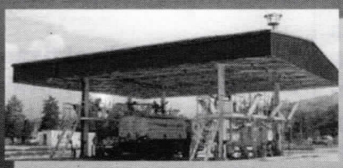
ŠIROKA MREŽA MALOPRODAJNIH OBJEKATA

- Kvalitetno gorivo svih vrsta
- Bogat izbor robe široke potrošnje

VELEPRODAJA SKLADIŠTE PODLUGOVI

- Dnevna isporuka naftnih derivata bez ograničenja u količinama
- Dostava loživog ulja na Vašu adresu

Azize Šaćirbegović 4b, 71 000 Sarajevo
tel.: 033 276 430 Fax: 033 658 616

nalan svijet u kom nema mjesta za promatranje i divljenje svijetu (kontemplacija), što je bilo obilježje srednjovjekovlja. Suvremeni čovjek nema vremena zamijetiti božansku objavu u svijetu oko sebe. A to i jest razlog nerazumijevanja jezika simbola i gubitka smisla za sakramente, čak i među katolicima u suvremenom svijetu, nespособnosti kršćana da kroz umjetnost govore svijetu. Umjesto toga, i u kršćanskim zajednicama pristaje se na umjetnost svijeta koja je nadasve umjetnost koja se može prodati i kojom se može zaraditi, ona "muška", pragmatično-funkcionalna.

I u umjetnosti nalazimo gesto da je više bolje, oprečno "ženskom" načelu, duhovnosti naprosto. Umjetnici su prisiljeni stvarati uvijek više umjetničkih djela zarad oboženog tržišta, čak i po cijenu ljepote i originalnosti, pa su umjetnička djela nerijetko puka roba bez duše. Uživao u umjetnosti prisiljeni su kupovati uvijek više umjetničkih djela. Izostanak oplemenjenosti umjetnosti za što je potrebno aktivno mirovanje, motrenje umjetničkih djela kako bi

nam dotaknuli dušu, zakriva se iza pukog posjedničkog gomilanja umjetničkih djela.

No, vrhunac izopačenja potrošačkog katolicizma pokazuje se u području duhovnog života, primjerice molitve. U posve "muškom" svijetu nema mjesta za duhovnost koja je "ženska", a ne "muška", uvjetno kazano, djelatnost. Teško je pojmiti da se duhovni napredak ne zrcali u "više" nego u "manje", da duhovnost nije agresivan nego prije pasivan događaj.

Činjenica da sve više katolika raste u posvemašnjem nepoznavanju svoje religijske baštine, to jest da je Crkva sve manje utiče na molitve i duhovnog života, ukazuje da je "muško" posve potisnulo "žensko" i u duhovnosti, kao što se to događa u obrazovanju i umjetnosti uslijed čega se i duhovnost shvaća potrošački, na djelu je potrošačka duhovnost. Potrošnjom uvijek više "religioznih proizvoda" – molitvi, misa, hodočašća ili zavjeta – skriva se izostanak zbiljskog duhovnog života, osobnog iskustva susreta s Bogom, što je u biti "žensko" iskustvo, jer pretpostavlja do kraja pasivan stav: skretanje pažnje na Boga i

spremnost primanja Božje riječi koju nam Bog upućuje u šutnji dok mirujemo. Duhovni život, pa i molitva, nije "činjenje" nego "bivanje", nije "kretanje" nego "mirovanje", nije "predmet" nego "odnos", sve ono što je nama zapadnjački odgojenim, u ozračju "muškog", teško prihvatiti.

Nešto konkretnije. Primjerice, u Crkvi se čak i previše govori o molitvi, no gotovo da nema prigode da se vjernike zbiljski poučava moliti, a u tome ne pomažu predavanja o molitvi nego moljenje u samoći i zajedništvu. Osim nedjeljne mise, molitveno-duhovni život većine katolika svodi se na puki govor o molitvi.

Krizu molitve i duhovnog života uopće ne može se riješiti potrošačkom pobožnošću. Biti više pobožan ne znači češće ići na misu, a i dalje biti bez razumijevanja onoga što se na misi zbiva i osobnog odnosa s Bogom. Zaluđena potrošnja različitih "religioznih proizvoda", nerijetko ispunjenih praznovjerjem, simptom je izostanka osobnog odnosa s Bogom.

Iako sam prvo govorio o obrazovanju i umjetnosti, valja istak-

nuti da se potrošački katolicizam začine upravo na području duhovnosti. Molitva se izražava kroz simbole, bilo riječi, geste, umjetnička ili znanstvena djela. Nije začudo da je nestanak duhovne snage u kršćanskoj umjetnosti i obrazovanju posljedica nestanka molitve u kršćanskom životu. Umjetnost raskriva što čovjek nosi u sebi, no što ako nema što raskriti osim zastrašujuću pustoš?

Katolička tradicija će sačuvati svoju bit samo ako se odupremo isključivoj prevlasti "muškog", muškaračkom mentalitetu, usmjerenom posve uspjehu, moći i potrošnji, i to na prvome mjestu u području obrazovanja, umjetnosti i duhovnosti. Uspjeh ne smijemo izjednačavati sa sposobnošću da uvijek više i više trošimo, što je bezbožno oboženje života bogatih sposobnih za hiper-potrošnju.

Potrošački katolicizam je religioznost lišena promišljenosti, stvaralačkog i molitvenog, onâ besciljne uposlenosti i besmislenog brbljanja.

Potrošački katolicizam je lju-ska bez sadržaja!

B

PISMA ČITATELJA

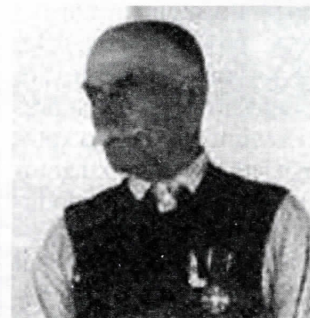
Rado čitam Vaš list i radujem se svakom uspjehu naših ljudi u domovini i inozemstvu. Ponosna sam na sve njih kao na moje najrođenije i najmilije.

Posebno me oduševio izvadak iz dnevnika gospodina Marka Mrljića, ono što se događalo prije stotinu godina, kao i njegovi dojmovi iz Lourdesa. Zadivljena sam kako se netko prije toliko godina odvažio na takvu pustolovinu, pa je hvala Bogu s njime pošlo još hodočasnika, ali on je jedini koji je to tako lijepo i pedantno opisao. Divim se i njegovoj obitelji da su te njegove dnevnike sačuvali, odnosno ponijeli sa sobom, pa eto i njegovi prauunci pošli njegovim stopama i prenijeli nam vlastite doživljaje s njihovog hodočašća.

Svaka pohvala Vama i Vašem listu, kao i prauuncima pok. Marka Mrljića.

Puno pozdrava iz Splita od Tereze B.

Još o Pavi Paviću Zlatanoviću

Nakon Jozе Drijеnčićа, dodatnih podataka о čovjeku koji je hodočastio u Svetu zemlju s Markom Mrljićem 1937. g. (о čemu smo pisali u "Bobovcu" broj 166) dostavio nam je i Boško Andrić. Prenosimo ih.

Pavo Pavić zv. Zlatanović bio je veliki vjernik. Tako pripovijedaju da se, idući s Ivančeva prema Vijaci, saginjao i ljubio mjesta gdje su se mogli vidjeti prirodno nastali križevi kao kombinacija dvije grančice ili slamke. Djeca bi se tada znala smijati, a Pavo bi govorio smirenim glasom: "Nemojte se smijati, već recite: Bože, pomози nam!"

U dnevniku Pere Matica s Ivančeva stoji: "...Znam dobro da je Glasnik Srca Isusova počeo izlaziti 1909. g. kada je meni bilo 5 godina, a donio je iz Vareša prvi broj Pavo Pavić zvani Zlatanović. Tada je Pavo pitao našeg oca Matu: 'Rodijače, ima dobar Glasnik Srca Isusova, bi li bio pretplatnik?' Otac mu je odgovorio: 'Ma, bi ja, samo u mene u kući nitko ne zna čitati.' Veli mu ovaj, stari Pavo: 'Pa, eto sin ti je Pavo pošao u školu, sada će on naučit pa može vam pomalo čitati.' Onda je otac pristao da se pretplati".

Inače, Pavinim stopama krenuo je njegov praukun, franjevac Damir Pavić, koji je prije par godina posjetio Svetu zemlju (više о tome donosimo vam u idućem broju).

B

**CVJEČARNA
PALMA
VAREŠ**

vl. Snježana Tomić tel. 032/ 843-465
843-321

mob. 061/ 793-032

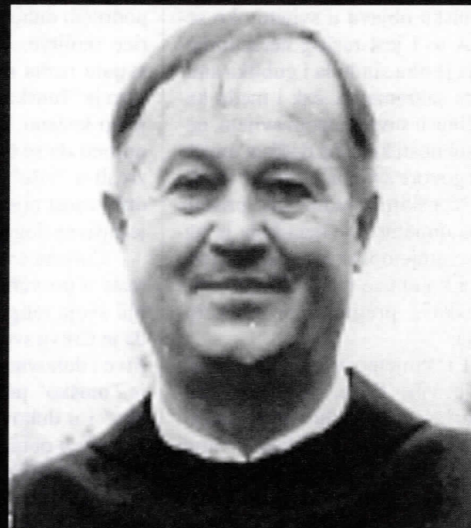

PRIJEVOZ U ZEMLJI I INOZEMSTVU

svježe cvijeće • buketi • vjenčani buketi • aranžmani
lončanice • vijenci • pogrebna oprema i usluge

KNJIGA POUKE

Iako je čitanje dnevnika fra Ilije Piplice kod mnogih popraćeno pitanjem kad će biti objavljen drugi dio (a jasan je odgovor na to već sadržan u predgovoru knjige), njegovu liku i djelu na promociji u Varešu 19. prosinca 2008. došlo je zapljeskati malo Varešana. Zašto je to tako? – dalo bi se analizirati s više aspekata. No, umjesto toga radije spominjemo vareške glazbene umjetnike, Rajmunda Likića i Željka Sertića, koji su se sa svoje strane potrudili oplemeniti promociju, a "Bobovac", kao i obično, prenosi promotivne riječi o dnevniku pok. fra Ilije Piplice, koje su izgovorili Mladenko Marijanović, fra Stjepan Duvnjak, Alen Kristić i fra Petar Anđelović.

Autor dnevnika: fra Ilija Piplica

Bez obzira na to što neki drugi misle da su napisali povijest, određavši nama naš dio onako kako je njima odgovaralo, mi imamo pravo kazivati povijest onako kako smo joj mi svjedočili. Jer preko naših je leđa ona prešla i svojim nas teškim kotanjem u jednom trenutku gotovo smlavila. Mi smo, doduše, dobar dio te bolne, osobne povijesti negdje usput rasuli i izgubili, ali evo je ponovno pronalazimo sabranu u knjizi pok. fra Ilije Piplice.

Kad smo mi priređivači pravili dogovor o tome tko bi i po kojoj osnovi trebao imati izlaganje na ovoj promociji, ono što je prevagnulo na moju stranu i dovelo me u ovu časnu poziciju je činjenica da spadam u one koji su bili na mjestu događanja u vrijeme na koje se odnosi ova knjiga. Međutim, to mi kao jednome od njezinih promotora nije od naročite koristi. Nije iz tog razloga što sam se nalazio u ulozi običnog vojnika i u poziciji o kojoj fra Ilija ovako bilježi u svome dnevniku pod nadnevkom 8. studenoga 1993. Tu se kaže:

"Humanitarac Bruno je zamolio da obavimo kratki

Čovjek prostrane duše

Mladenko Marijanović

razgovor za Radio Vatikan. Obavili smo to u crkvi pred samu misu, ali je nastala trem a i završili smo poprijeko. Naime, svanulo je mirno, ali kako se dan hvatao pojavila se i pucnjava. I mitraljeska i topovska, većim dijelom od strane Pržića. Tamo se ipak događaju kojekakve zakulisne igre. Još jutros u 5 sati Radio Vatikan je govorio o 500 osoba koje se nalaze u okruženju muslimanskih snaga u naselju Daštansko. I prošlih dana vijesti su bile slične, ali broj oružanih osoba kretao se i do deset tisuća. Gdje je istina i što se tamo događa?" – pita se fra Ilija.

A kao što se on pita i informira o pripadnicima HVO brigade "Bobovac" putem Radio Vatikana, tako ni mi s druge strane apsolutno ništa nismo znali o tome što se događalo u samom gradu. Apsurdno je, ali surovo istinito, da nas je u tom trenutku dijelilo svega par brda. Međutim, mislim da ovo pomaže shvatiti kakve su to okol-

nosti bile i kakva je informativna blokada vladala, te kolika je samim tim težina ove fra Ilijine knjige nakon svega.

Dakle, osobno ne mogu posvjedočiti ništa drugo osim te blokade, a govoriti o onome što se zbivalo u enklavi Daštansko nije predmet ove knjige. Međutim, kad je koncem 1994. godine donesena odluka o pokretanju lista "Bobovac" i kad sam se, poput fra Ilije, odlučio za terapiju pisanjem, naučio sam koliki je značaj pisane riječi. Naučio sam i to da svaka napisana riječ nije sama po sebi pravedna niti dobronamjerna. Na temelju tog iskustva ovu knjigu osobno doživljam kao drago-

cjenost. U njoj nema hiperbola niti metafora, u njoj glagoli sve govore. U njoj nema dramatiziranja niti fatalizma, iako su dani koje je fra Ilija opisivao bili kao stvoreni za to. Iz nje izbija istina koja bi već jednom trebala poraziti dugo godina prisutne neistine, i čak iluzije o onome što se događalo.

Fra Ilija se trudio saznati i zabilježiti što više, i tako je, slučajno, nabasao i na neke značajne detalje o zbivanjima o Stupnom Dolu. On im i ne pridaje kapitalnu važnost, ali ono što oni otkrivaju danas je nama više nego znakovito. Uglavnom, pod nadnevkom 10. prosinca 1993. fra Ilija je, između ostalog, ovako zapisao:

**KNJIŽARA
TERZIĆ**

VAREŠ, Put mira 4
mob. 061 791 133

- ♦ školski pribor
- ♦ uredski materijal
- ♦ blokovska roba
- ♦ darovni program

"Iza 11 sati posjećujem staru susjedu, majku našeg Tarzicija. Tu sam zatekao jednog Muslimana, sa štačkom, iz Stupnoga je Dola! U razgovoru, postavih mu pitanje: kako ste ostali živi u ovoj tragediji? Reče da su imali u selu sklonište gdje se sklonilo oko 130 osoba! Nakon 'udara', koji je bio subotom, u noći i nedjeljom ujutro pred zoru izišli su iz skloništa i kroza šumu se spustili u Pajtov Han, gdje su ih preuzimali unproforci. Tvrdi da je on zadnji izišao iz sela. Stavljam mu do znanja: govorilo se da su vam pomogli da se izvučete i vojnici HVO-a. Jesu, kaže Musliman. Spominje i ime jednog bojovnika, koji je sada u zatvoru u Srednjoškolskom centru. Htio ga je posjetiti, ali nisu mu dozvolili."

Mi uglavnom znamo za druge verzije o zločinu u Stupnom Dolu, kojima nas neki kolektivno ocrnjuju i dandanas optužuju, međutim evo ovaj citat, kao i mnoštvo drugih iz fra Ilijine knjige, iznova dokazuje ono što je nepobitno. A nepobitno je to da istina nije crno-bijela i da se u ratu ne može govoriti o ljudima kao o onima koji su dobri ili zli zato što su bili na ovoj ili na onoj strani. Ljudi u ratu se mogu i moraju dijeliti isto kao i u miru: na one koji su dobri i one koji su zli – u svom srcu, bez obzira na to kojoj strani, kojoj vojsci, kojoj vjeri pripadali. (...)

U knjizi je cijela lepeza detalja koje bi vrijedilo izdvajati i ukazivati na poruku koja isijava iz njih. No, nemamo toliko vremena i stoga je najbolji lijek imati ovu knjigu za sebe. Vrijedna je i nadasve poučna, a na koncu u njoj se spominje na desetke vareških imena. Pokojnome fra Iliji, njegovoj ljudskoj širini i njegovim biblijskim pogledima na život, te povrh svega, njegovim spontanom, na muci nastalim ali sjajnim literarnim zahvatima, moj duboki naklon.

B

Razobličavanje zla

Fra Stjepan Duvnjak

Pročitavši dnevnik fra Ilije Piplice, koji je priređivač lijepo naslovio "Dani poslije", i primirivši se od brojnih mučnih reminiscencija koje su mi se pri čitanju javljale, prozeo me poseban osjećaj zadovoljstva što je dnevnik napisan i što je tiskan. Nije to dnevnik nekog dokonog umnika, koji brusi temeljna pitanja ničim izazvan osim unutarnjim impulsima. To je dnevnik koji je nastao u muci jednog običnog redovnika, koji traži izlaz iz zla koje na svakom koraku susreće i guli nadu iz ponora beznađa. (Namjerno sam uzeo riječ guliti – ne u smislu skidati ljusku, već, kako mi u ovom kraju tu riječ upotrebljavamo u svakodnevnom govoru – s mukom čupati). Sretan sam i drago mi je što ga je napisao fratar, član moje redovničke zajednice, s već genetski izoštranim senzibilitetom za nijanse i detalje koje je ovdje u Bosni iskristalizirala zamršena povijest kroz koju je fratar prolazio.

Fra Ilijino svjedočenje nije samo svjedočenje o Varešu, ono je svjedočenje i o svim drugim mjestima u Bosni koja su doživjela jednaku sudbinu. Bez poteškoće će to utvrditi svjedoci zbivanja u Kraljevoj Sutjesci, Fojnici, Bugojnu, Ovčarevu i Gučoj Gori. Deseetak događaja i prizora koje fra Ilija opisuje djelom i izričajem su se doslovno zbili u Kraljevoj Sutjesci, to mogu posvjedočiti, a svi drugi se razlikuju samo u nijansi. To znači da su se odvijali prema istom scenariju i istoj režiji, domišljeni u središtima tadašnje moći odlučivanja. Interpretativni ključ za sve napisano u fra Ilijinu dnevniku je, kako sam jednom zgodom i napisao, sinergija dviju suprotstavljenih ideologija koje su se u realizaciji savršeno nadopunjavale i podupirale. Na njih fra Ilija

stalno upućuje, ali ih ne uspijeva imenovati. Te ideologije su ideologija izгона i ideologija humanog preseljavanja, a stavljene su u službu stvaranja etnički čistih teritorija. Ideologija izгона je, deklarativno, sa svih službenih mjesta pozivala da se Hrvati vrate, a praktično je činila sve da im se opstanak onemogući. To je fra Ilija do u detalje zabilježio. Ideologija humanog preseljavanja je izvikivala da se Hrvati nikada neće odreći svojih vjekovnih ognjišta, a preparirala ih je za neke druge prostore, i to neke koje ni u snu ne bi mogli sanjati. No, oni su im predstavljeni kao dar Neba. Mnogi su ih tako razumom i prihvatili, ali da li i srcem? I to fra Ilija u dnevniku posve jasno razobličuje.

Između tih ideologija fra Ilija se provlači kao između Scile i Haribde, jer je prolaz svakoj osobnoj, izvanideološkoj inicijativi, sveden na iglene uši. On taj uski prolaz koristi do maksimuma. Kroz njega ga vodi na prvom mjestu vjernost i odanost svom svećeničkom služenju, te svoju autentičnost pokazuje u brizi za najugroženije i najne-moćnije. Upravo njima je fra Ilija htio biti blizu, i bio im je. On liniju zla ne provlači između ideologija, naroda i vjera, već razotkriva kako ona prolazi kroz sve njih uzduž i poprijeko, pa i kroz samo ljudsko srce. I najsitniji znak pažnje i dobrote ne propušta zabi-

lježiti, ne gledajući kojeg su joj predznaka svjedoci, ali jednako tako razobličuje nosioce zla i na njih hrabro i neustrašivo ukazuje, te poziva općinske civilne, vojne i policijske dužnosnike da to spriječe, jer im je to prva zadaća. Fra Ilijini nastupi pred njima ne pokazuju ni drama dodvoravanja i ublažavanja zbivanja, ali jednako tako ne pokazuju nikakvu ideološku zaslijepljenost ili klerikalnu umišljenost. Istina, nesumnjivo će mnogi, ideološki posve opredijeljeni slijepci, fra Ilijin lijepi govor o njegovim požrtvovnim pratiocima u Vareš Majdan, na Pogar i u Dubošticu proglasiti ljubljenjem sultanove papuče, a ne kao izraz iskrenog odnosa prema svakoj usluzi i mudrosti usmjerene na marginalizirane ljude. I na tom putu od Vareš Majdana do Dubošnice fra Ilijino oko poput najsavršenijeg fotoaparata snima svaki detalj, dotle da je na Pogari primijetio da su četiri ovce posve čiste, bijele, isprane od kiše, te brojne sitne predmete koje pljačkaši raznose. Sve to, kako na jednomu mjestu kaže, okom snima i u dušu pečati. Toliki teret duša nije moga ponijeti, pa ga je fra Ilija odlagao u svom dnevniku.

Iskren, ideološki neopterećen, na vjeru duboko oslonjen, ne gubeći nadu, posve se konkretno zauzimao za mir u vrtlogu nemira. Kazao je to nekoliko puta: za mir smo i za njega se borimo kad o svom komšiji lijepo mislimo i kad o drugome lijepo govorimo. Hoće kazati da treba u drugome tražiti dobro, a zlo ne prešutjeti. U konačnici to znači da svatko unutar sebe, a ne kod drugih, treba razobličiti zlo i s njime se obračunati. To je fra Ilija posve konkretno činio. Ne znam da postoji neki drugi izlaz iz zla kog se još nismo otarasili.

B

Hrabrost za novo sjećanje i djelovanje

Alen Kristić

Lelim ovom prigodom ovdje s vama podijeliti obrise odgovora na pitanje o tome što bi u nama trebalo izazvati čitanje dnevnika fra Ilije Piplice "Dani poslije".

Uvjerem sam da bi nas čitanje tog dnevnika moralo nagnati na osobni obračun sa zlokomnom laži koja leži u temeljima posljednjeg rata, koji još uvijek traje iako su na djelu drugačija sredstva, a to znači da toj laži još uvijek robujemo. Riječ je o sljedećoj, naizgled bezazlenoj, laži da etnički čisti prostori sami po sebi jamče napredak i sreću, štoviše zemaljski raj. Da bi se takav prostor stvorio, valja samo ukloniti različite i drugačije. Tada će sve samo od sebe postati dobro, štoviše božanski savršeno. Svaki oblik zajedništva mora se graditi isključivo na načelima biologije: rasne, nacionalne i religijske pripadnosti. Živjeti isključivo s onima iste krvi, iste vjere, nužno znači živjeti sa sebi srodnima, u rajskom skladu. Čovjek, ljudskost naprosto, do kraja određuje krv, rasa i tlo, a ne duh i sloboda, mjera dobrote, poštenja i solidarnosti.

Da bi ta laž o čistoći – krvnoj, religioznoj i svjetonazorskoj – kao jamcu rajske sreće i napretka bila uvjerljivija, smišljeno se, u pokušaju da od božanskog zadobije legitimitet, zaogrće religijom koja se, ukoliko na to pristane, izobličuje u svoju opreku. Tobože i sama božanska volja nalaže da se očistimo i zaštitimo od drugačijih i različitih, ako je nužno i njihovim biološkim zatiranjem, što tada i nije zločin nego izvršenje božanske volje, tobože susrećište ljubavi prema narodnom i božanskom.

Nije manjkalo vjerskih službenika koji su tu laž, aktivno ili šutnjom, podupirali nudeći ljudima prostu jednadžbu rajske sreće na zemlji: jedna zemlja, jedna nacija, jedan svjetonazor, jedan vođa, i na koncu, jedan Bog. Posvemašnja istost

kao mjera zemaljskog raja.

Zaludu što je poslanje vjerskih službenika puka opreka tome: raskrinkavati zlokomna snoviđenja o rajskoj sreći na zemlji i ohlađivati političko-vlastodržačke zanose, tako rađe da se kite božanskim pridjevima, zaboravljajući na kratkotrajnost svake vlasti, kao i svega ljudskoga. Božanska nije nijedna vlast nego ljudska, što će reći da nužno mora biti podvrgnuta trajnom prosuđivanju i to po plodovima.

Dnevnik fra Ilije Piplice razobličuje laž o čistoći kao jamcu rajske sreće na zemlji na kojoj počiva svaki nacionalistički projekt, kao što su tome svjedoci "očišćena" mjesta po BiH, uključujući i Vareš, u kojima su drugačijost i različitost svedeni na mjeru ukrasa, zgodnog za pokazivanje tobožnje demokratičnosti i multikulturalnosti. No, zlo koje nas zavede da protjeramo drugačije, bezuvjetno, prije ili poslije, sruči se na nas same usred pustoši istosti.

Fra Ilija Piplica se, crpeći snagu iz odnosa sa živim Bogom, ustrajno otimao lažnoj nacionalističkoj čistunskoj ideologiji. Proročki je usred rata javno ispovijedao da je bit kršćanstva suživot s drugačijima i da su blaženi mirotvorci, pretapajući to u konkretna djela dobrote prema svakom čovjeku pogođenom patnjom. Ako je uopće, razvrstavao je ljude po

mjeri poštenja i dobrote, nipošto po nacionalnoj, stranačkoj ili religijskoj pripadnosti. Uspravno je istupao, upravo u ime poštenja i dobrote, ljudskosti naprosto, pred lokalne gospodare rata, tražeći svakojake ustupke i zbiljsku skrb za obične ljude.

Dnevnik fra Ilije Piplice svjedočanstvo je da se, čak niti usred ludila rata, ne može biti čovjek, osobnost koju krasi sloboda i odgovornost, bez drugačijih i različitih: njihova su različitost i drugačijost punina naše osobnosti i ljudskosti naprosto. Taj dnevnik, ispisan rukom osvjedočena vjernika, prvenstveno tjera vjernike da preispitaju svoje ponašanje u vremenu mržnje i rata, koje još nije minulo. (...)

Na to nas snažno upućuje dnevnik fra Ilije Piplice. On je istodobno poziv na oprez i budnost – osobine koje je fra Ilija imao – u budućnosti, kako iznova ne bismo postali žrtve istog zla. Što netko više želi vlast, to mu je manje smijemo dati!

Tako ne bismo smjeli zaboraviti da su i Isusa razapeli ostrasćeni religijsko-politički nacionalisti njegova naroda i to uz pomoć tuđinaca koje tobože u ime istog nacionalizma mrze. Inače, nacionalizmi se uvijek međusobno hrane i oponašaju, štoviše nerijetko surađuju, jer bez svog druga svaki je nemoćan i besmislen. I o tome nam uvjerljivo svjedočanstvo pruža fra Ilijin dnevnik, kao i ova svakodnevnica koju živimo.

Stoga, posljednji je čas da iskoračimo iz tog začaranog kruga nacionalističko-religijskih omraza, koje potiru sve ljudsko. Zbog sebe. Zbog svoje djece. I, ne na zadnjem mjestu, iz zahvalnosti za fra Ilijinu hrabrost i dobrotu u ratno vrijeme, koja sve nemilosrdno ogoljuje i prikazuje u pravom svjetlu: svačiju zloću, koliko i dobrotu.

To je ujedno bit ljudske i vjerničke čestitosti, naše odgovornosti pred Vječnošću! **B**

Kako nisam bio siguran hoću li moći večeras biti ovdje s vama, nisam se ni posebno pripremao za večerašnji nastup. Govorit ću stoga, onako, spontano, iz srca!

No, prije nego što kažem koju riječ o samoj knjizi i njezinom autoru, htio bih spomenuti nekoliko "događaja", važnih za mene a vjerujem i za vas, a koji su na više načina vezani za autora i za knjigu koju večeras predstavljamo. Spominjem samo neke.

Pred sam rat, kad je prestala željezara raditi, Varešani su vrlo brzo osjetili što znači biti gladan. Tada sam animirao jednoga dobrog čovjeka, to je pok. fra Leonardo Oreč, župnik u Međugorju, da pomogne i on je "doturio" puno tona brašna i drugih namirnica u Vareš. Dobro je ne zaboraviti ga, sjećati ga se. Već od početka nevolje mnogi su bili na strani Varešana.

S tugom i ljutnjom spominjem se Stupnog Dola. Kad se on "događao", bio sam u Zagrebu. Na koji način, ni danas ne znam, vrlo brzo mi je došao izvještaj o onome što se tamo dogodilo. Istog trena sam taj izvještaj faksirao predsjedniku dr. Franji Tuđmanu, s molbom da me primi ili da se čujemo telefonom. Nije prošlo puno vremena, on se javio. Čudio se odakle meni taj izvještaj, pogotovu tako opširan. Onda je, kao ispričavajući se govorio: to su učinili one naše budale! Da bi, nakon malo dužeg razgovora, rekao: pa što hoćete, fra Petre, i oni rađe nama gore stvari nego što je Stupni Do. Naježio sam se, uvidio sam da su neke stvari krenule ukrivo. "Zub za zub", znao sam, pretvara Bosnu u pakao. Zar mi ne smijemo biti bolji od onih drugih?!

Savjesni sin

Fra Petar Anđelović

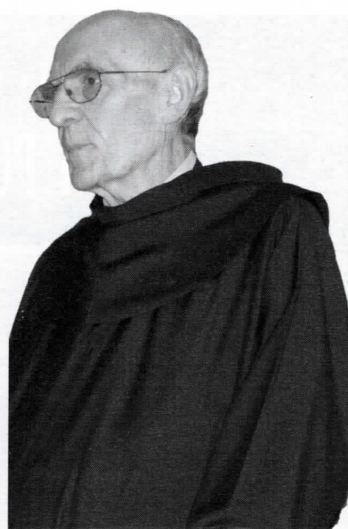
Kad je muslimanska vojska ušla u Vareš i zauzela Vareš, onda sam unproforškim helikopterom došao u Vareš s dvojicom generala. Bili su to onaj čuveni bošnjački general s nadimkom Talijan i general Ante Roso. Smatrao sam potrebnim da s njima, u habitu, a oni u generalskoj odjeći, prošetamo Varešom, nadajući se da će to neki utjecaj imati, da domaći, ondašnji vlastodršci, malo se drugačije odnose prema Hrvatima-katolicima. Je li to imalo odjeka ili nije, ne znam ni do danas.

Onda pokušaj, kardinalov i moj, da poslije pada Vareša dođemo u Vareš. Pratila su nas dvojica policajaca, Anđić i Deanović, oba Varešani, a vozili su nas Šveđani u oklopnim transporterima. Još je bilo podnošljivo dok nismo došli do srpskog teritorija. Tu su nas zaustavili, opkolili i držali sedam-osam sati zatočene, zapravo skvrčene u transporteru u kome smo sjedili. Nismo znali što će se s nama dogoditi. Bili smo opkoljeni vojnicima naoružanim ne samo puškama, nego zoljama uperenim u transporter, no ni to nije bilo strašno sve dok nismo kroz prozorčić vidjeli kako srpski vojnici nazdravljaju iz neke boce. Tek tada nas je obuzeo strah.

No, kako u svakom zlu ima i mrvica dobra, važno je spomenuti što smo mogli iz transportera uspostaviti telefonsku vezu "s cijelim svijetom". Tako smo telefonirali s važnim ljudima od Washingtona do Vatikana, od Zagreba do Bonna. Nadali smo se, mislim da je to donekle i pomoglo, da će ti razgovori pomoći da se čuje o Varešu i svemu onome što se događalo.

I, ovako bih mogao nizati brojne događaje i uspomene koje su meni važne, možda i mnogima od vas. No, možda će već i ovi spomenuti biti dovoljni da pokažu koliko nam je bilo stalo do Vareša i Varešana. Tražili smo načina da pomognemo, na žalost, najčešće nismo u tom uspijevali, barem ne na vidljiv način.

Ne spomenuh da sam navraćao u Kiseljak, u onu "nesretnu" dvoranu, u Čaplinu, u one hladne željezničke vagona. Opet s namjerom da pomognem. Koliko s uspjehom, nikada neću znati. Znam samo da sam i danas tužan, čak i ljut, jer se to nije moralo događati. Netko bi za sve to trebao odgovarati. Na žalost, mnogo toga pada u zaborav. Stoga, neka i ova večer pomogne da se to ne dogodi! Možda je to najviše na vama koji ste ostali ili se vratili. Oni drugi su se

"snašli". Njima sjećanje više ne pomaže, često se i ne žele sjećati, jer se tada bolje osjećaju. No nas, koji smo ostali, sjećanja mogu učvrstiti u odluci da zauvijek ostanemo, jer i ovim posljednjim mukama smo dokazali da je ovo naše i da i nama pripada.

A sada o knjizi. Što o njoj reći? Zadivljen sam egzaktnošću. Dokumentiranošću. Ono što će nama, ne nama nego našim budućim naraštajima posebice nedostajati jest da mnogo toga nije zapisano, nije dokumentirano. A pok. fra Ilija Piplica bio je tu egzaktan. Može se samo stati i upitati se odakle mu ta snaga, da zabilježi toliko detalja, naoko nevažnih, ali itekako važnih: kad je ustao, je li kiša padala, kad je misu rekao, koliko je ljudi bilo u crkvi, koliko je prognano, uglavnom mnogo tih detalja koji su važni, i mislim da oni najodgovorniji ne bi smjeli propustiti da sve učine da se nađu i drugi njegovi zapisi pa da se, slično kao što je to učinjeno s ovom knjigom, i oni objave. Bilo bi to dragocjeno jer je to bilježio čovjek od rada i reda.

O pok. fra Iliji Piplici. Ako njega treba opisati, ja sam slobodan poslužiti se onom pričom o dvojici sinova i o plemenitom ocu. Jedan

je sin pustolov, sposoban, željan znanja, odlazaka, putovanja, trošenja..., drugi sin, smiren, čini ono što na jednom imanju treba činiti. I otac gotovo i ne vidi ono što on radi, ali je to bitno i za oca i za imanje, i uopće za opstanak. Ako se pitamo kome je fra Ilija sličan, onda je ovom drugom sinu što je savjesno ispunjavao dužnosti; možda mu ni otac, u ovom slučaju majka Provincija nije znala dovoljno ni zahvaljivati ni priznavati njegov trud i napore, a gdje god je bio, radio je. Što je i kako je radio, pa i onda kad je bilo najteže, dokumentirano je u ovoj knjizi. I danas žalim što nismo, kao Zajednica, imali u ono doba više takvih svećenika, koji bi uporno, gdje god bili, i kad je izgledalo da se ne isplati, kad je izgledalo da je najbolje pobjeći, ostajali i pomagali onima koji su ostali, a što je, evo, pokazat će se to u budućnosti važno, bilježili i događaje koji su se događali.

Stoga, vama koji ste poznavali fra Iliju, ovu knjigu mogu preporučiti, mnogo toga ćete se sjetiti što se događalo, vjerujem da ćete se sjećati i tog čovjeka, koji nije ni u našoj zajednici nailazio uvijek na neka velika priznanja, ali će poslije čitanja ove knjige biti očito da je imao jednu sposobnost koju mi drugi često nemamo: da ono što se događa zabilježimo, jer ono što se ne zabilježi, možda se nije ni dogodilo. Evo, zahvaljujem se na vašoj pozornosti, naravno, ovo su vremena o kojima bi se moglo satima i danima pričati, no ja ću ovdje stati pa bit će prilike, vjerujem, da se još o ovim stvarima porazgovaramo. Hvala vam lijepa i živjeli.

Orhideja Vareš
POGREBNE USLUGE

- KOMPLETNA ORGANIZACIJA POGREBA
- PRIJEVOZ POKOJNIKA U ZEMLJI I INOZEMSTVU
- BUKETI • SVJEŽE CVIJEĆE • LONČANICE
- SVADBENI BUKETI • POGREBNI VIJENCI

tel. +387 (0)32/ 843-083
061/ 753-522
061/ 783-326

Izgubi li fra Stjepan Duvnjak ravnotežu, to nipošto ne znači da je postao neuravnotežen svećenik, već to znači da je svoje težište s jednog *primjestio* na drugo mjesto. Osobito je silovit kad je ljut, a meni drag ako kazaljke primakne toliko da dodirnu emocije, što je u frataru rijetkost, a samo zato što su emocije odijeljene kao slabosti. A tih fra Stjepanovih "slabosti" nije nikomu *krivalo* dok je puštao da prohoda ratni brevijar fra Ilije Piplice "Dani poslije".

Teologijom koja misli svojom glavom i ništa manje, na svoj način, "svećenikom", obratio se dnevniku i Alen Kristić.

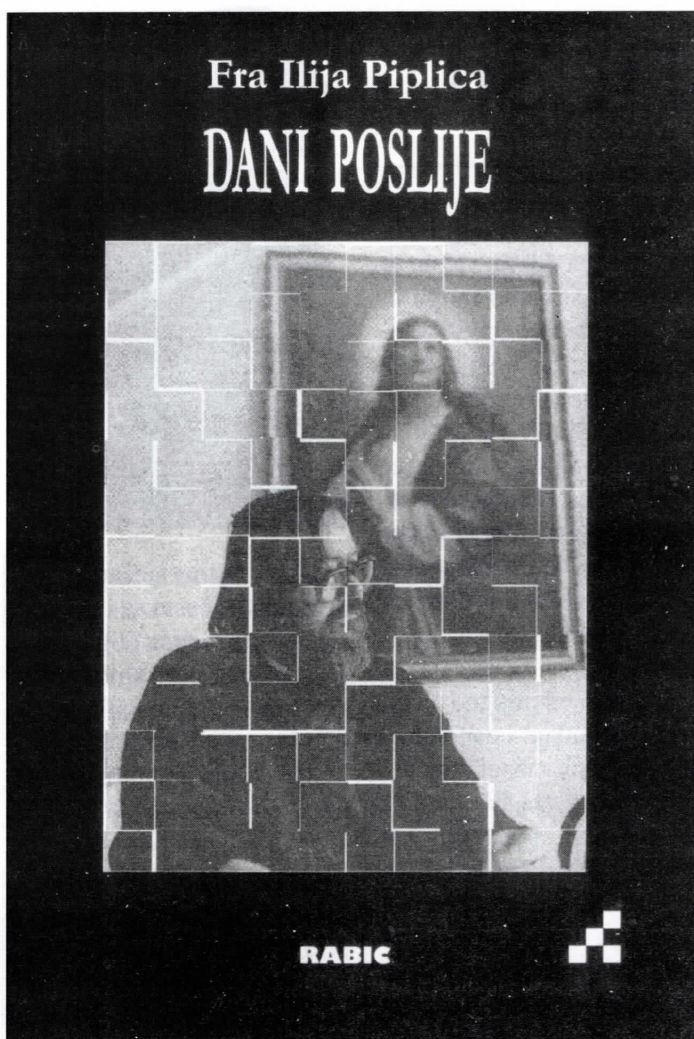
Komentirati ove dvije homilije bilo bi pogrešno kao pokušati zaoriti se glasom Ane Babić.

Ma, ima nešto što mi je, kao čitateljici dnevnika "Dani poslije", zanimljivo, a to su dani prije koji za posljedicu imaju dane poslije.

Na puno se mjesta autor dnevnika bavi osobom koja je postavljena na čast župnika (tada) grada Vareša, a da za to nije bila ni sposobna ni osposobljena, a koju je njeno Starješinstvo (ili Starješina) *metlo* na Vareš kao da nije znalo kud bi s njom, pa k'o vele može i *to* Varešu ruke dat'. U dnevniku pod datumom 17. 11. 1993., srijeda, str. 68, stoji:

"S večernjom misom kasnilo se desetak minuta jer je župnik 'u svom stilu', uz čašicu, s već spomenutim gostima nastavio razgovor. Ne umije ili jednostavno neće da bude određen. Tako svetu svećeničku obvezu i 10-15 vjernih osoba on zapostavlja i daje prednost 'kavan-skom' razgovoru! Ova večernja misa zapravo je jedina prigoda da se kao župnik vidi i susretne s njima, da od njih čujemo informacije o životu u gradu, na ulici, u zgradama. (Na jutarnjoj misi manje je prisutnih.)"

Zašto on ne umije, kao prvi i odgovorni svećenik, u ovim ljudima sada naći suradnike i sugovornike?! To koristi samo kod dijeljenja pomoći koju je navikao davati kao milostinju, a ne kao obvezu kojom je zadužen po nakani darovatelja! Ovakav pristup u ovim prilikama dovo-

Dnevnik fra Ilije Piplice

Dani i prije i dani poslije

Ivana (M.) Slugić

di u pitanje ugled Crkve. Očit primjer kako je velika odgovornost pojedine osobe u određenoj funkciji.

Otišli smo spavati u svoje sobe, ja i fra Željko, s mučnom doživljenog!"

Nije mi nakana biti braniteljicom osobe župnika i onoga kako je ta osoba sazdana, već se jednoga pitanja ne mogu *otastijeriti*: kako to da je njegovo Starješinstvo (ili Starješina) postavilo baš tako otkanu osobu za župnika na Varešu, a vrijeme zbivanja radnje – rat?!

Tu zbiljnost stavljam na dušu upravo Upravi provincije. Kako to da njegovo Starješinstvo nije znalo da on ipak nema

kreposti za tako silno odgovorno mjesto i da je za njega potpuno onesposobljen i zbog slabosti koje nisu od te srijede 17. 11.?

Nedopustivo je, do grijeha nedopustivo zaprtiti službom časnom i do Boga miloga teškom osobu za koju se unaprijed znalo da to ne može iznijeti! Od Uprave provincije bi se očekivalo da se za svoga posustalog subrata pobrine, zaštiti ga i zakloni od javnosti, tako što će ga predati poslu koji ne traži ni stegne ni revnosti, gdje ne treba ni uraniti ni okasnuti. Ni fra Marku Krneti nije ništa falilo što je rasadivao "i potkidao donje lišće da repa bolje krupnja".

Ne bih se složila s tim da osoba postavljena (a ne i osposobljena) od Crkve, poradi te onesposobljenosti, a za koju se zna, "narušava ili dovodi u pitanje ugled" te iste Crkve, već obratno. Dakle, sama Crkva je kriva za ono što joj se događa(lo).

Neka mi nitko ne kaže, ili neka mi to dokaže, da politika koja je raščerečila i rastrgala Vareš "smrću konjskog repa" nije dovedena i uvedena na velika crkvena vrata – na njen Portal.

Činjenica jest da se te pogreške Crkva htjela otresti, al' jest ja! Ona, ta grešna šahovnica, *obamotala* se oko crkvenih zvona k'o mladun *duvak* o šipkov trn, a svaka mlada zna koliko je to rđav znak!

Činjenica je i to da je Uprava provincije, na Jajcu, imala fra Peru Jurišića, ali da on baš zbog ovog oko šahovnice i zvonâ, uza sve svoje čudoredne kreposti nije mogao ništa i da je zbog toga *duvaka* i svisnuo. Crkva u Hrvata imala je na Vukanovićima don Branka Karlića, koji je podlegao od istih rana kao i fra Pero.

Fra Ilijin dnevnik razumijem i kao pobunu za dane prije, ali i uzbunu za dane poslije. Provincija Bosna Srebrena trebala bi se nalaziti, ili naći u "moralnoj uzbuni"! Trebala bi, a hoće li, vidjet će se i na srpanjskom kapitolu! Od toga hoće li se uspostaviti Redodržava s redodržavnikom ili će opet *privagnut* ramsko, posavsko, ili ne znam već koja *de-redža*, ovisi hoćemo li u nekom sljedećem ratu opstati ili nestati.

Najveća je odgovornost za to na fratrima srednje generacije, onoj koja se ili samo očevala ili i živjela sa starinskim, tvrdim, radinim i zanosnim *ujacima*. Ovi mlađi i mladi, mada se i među njima nađe pokoji (i) takav, uglavnom surfaju po celibatu.

P. S. Događaji i događanja imaju svoju logistiku i logiku – uzroke i posljedice. Ljudi za koje kažemo i mali i obični su im logistika, a posljedice, logično, ljudima.

VJERNIK BOSNE

(Uz knjigu Esada Bajtala "Država na čekanju", Rabic, Sarajevo, 2008.)

Potkraj prošle godine u Sarajevu smo nazočili promociji jedne knjige, koja je zatim trebala biti promovirana i u Varešu, ali je to odgođeno iz objektivnih razloga. Autor knjige je mr. Esad Bajtal, intelektualac, prijatelj, i nadasve ljubitelj Vareša. Svoju je zadivljenost Varešom, uostalom, posvjedočio i u spomenutoj knjizi, posvetivši mu poglavlje koje se zove Made in Vareš, a pred kojim stoje ove autorove riječi: "Ako je išta u Bosni Bosna, onda je to Vareš". Eto dovoljne preporuke da se i ova knjiga nađe u vašoj vareškoj kolekciji.

Evo i promotivnoga slova sa sarajevske promocije.

Nerzuk Ćurak

Knjiga *Država na čekanju* rukopis je ultimativnog individualizma. Napisa-na je čovjekom na čijoj posjetnici, u asketskoj maniri, piše: Esad Bajtal, građanin Bosne i Hercegovine. To je nominacija u kojoj se sabire san, htijenje, nada i uspravan hod autora koji radi, djeluje, misli državu na čekanju da ne bi čekajući izgubio državu na čekanju. Jer ko samo čeka dočekaće da je ne dočeka. Preporod države na čekanju, njeno uključivanje u svijet država, metaforički kazano, u svijet teksta ove knjige koji se zove *Država-pojam i zbilja*, neće doći čekanjem, defanzivom u mišljenju, statičkim motrenjem svijeta života.

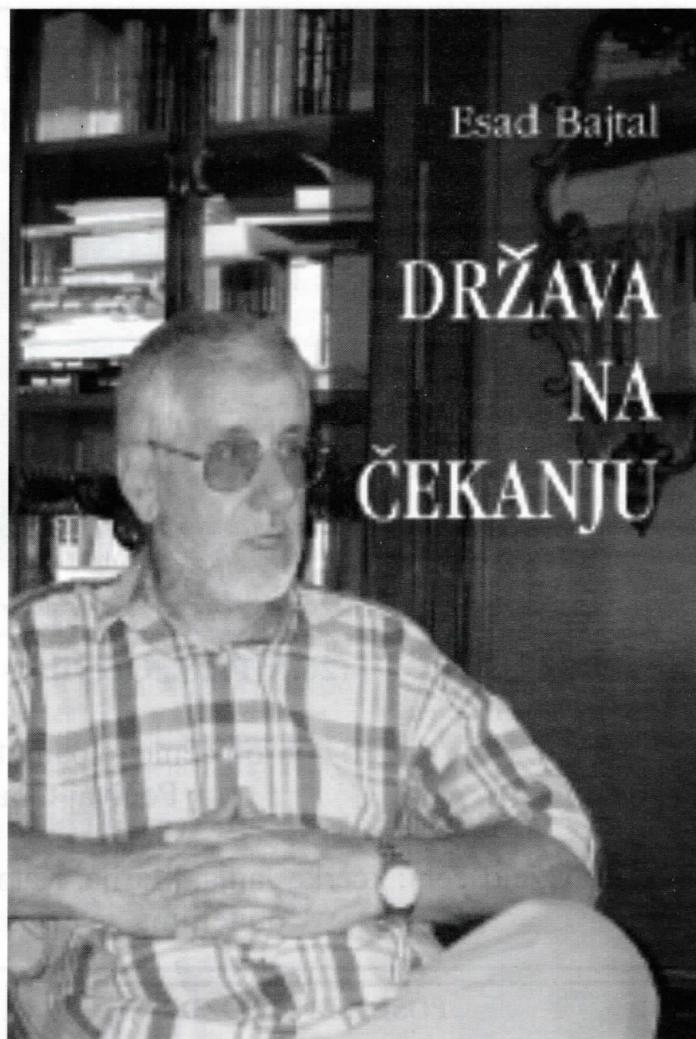
I zato Bajtal, intelektualni rudar iz Breze, čovjek koji je iz

svog holističkog uma iskopao tone kvalitetnog teksta, usput ne pripadajući ni jednom porijeklu moći, znajući da *sloboda neće umeti da peva kao što su sužnji pevali o njoj*, iz teksta u tekst pjeva pjesmu vlastitosti, sopstvene odgovornosti u svijetu neodgovornosti. Kako je gord i tužan odgovoran čovjek u svijetu neodgovornih!

Ipak, mazohistički uživajući u intelektualnoj nepotkupljivosti, on poput sjajnog španjolskog katoličkog pjesnika Huana Ramona Himenesa, upućen je na ono od čega nema koristi – na vječnost u kojoj će biti zapisano:

*Ja nisam Ja
Onaj sam koji će ostati
Uspravan kad umrem*

Knjiga *Država na čekanju* suština je Esada Bajtala. Drugi.

Naslovnica knjige Esada Bajtala

Misliti Drugog, voljeti Drugog, kritikovati Drugog, prijateljevati s Drugim, čitati Drugog, čak i pisati o Drugom, za Druge i pomalo za sebe. Ovo je knjiga o knjigama. Vlasisavljević, Haverić, Ćurak, Zgodić, Rathfelder, Kafedžić, Sokolović, Kemanović (Dušan, da budemo precizni u imenu), Ćimić, Helie-Lucas, Oršolić, Anđelović, Mandić, Cvitković, Ivanković, Marijanović, i nekoliko tekstova koje sam nazvao Bajtal njim samim, u kojima posreduje sebe, svoje golemo znanje drugima, uvjeren da je znanje moć ako i samo ako nije manipulirano ideologijom. Naklonjen drugima, blag u kritici, on neće protiv ljudi, nego za ljude, tu raskošnu opoziciju neljudima.

Dijagonala ove knjige o knjigama, ove pjesme nad pjesmama koja će pokvariti nacionalističku omladinu ako je pročitaju – a bio bi to najljepši mogući kvar, je pledoaje za građansku zajednicu, pledoaje za

državu na čekanju. Jer ako je koja država od svih država prisutnih u Bosni na čekanju onda je to građanska država. Ona koja nažalost nikada neće doći. Jer *strah je (naš) neostvareni oblik radoznalosti*. (Stanescu). Taj strah ne može odagnati niko i ništa u ovoj zakovanoj zemlji, pa ni Bajtal, ali odgonetanje straha koje nudi svojim psihosocijalnim bravurama na malom prostoru, u zoni teksta, biće privilegija za one koji pročitaju ovaj ogled. A radoznalost je, vjerujte mi na riječ, mnogo bolja od straha. Doduše i zahtjevnija. Bajtal zahtijeva radoznalost, radikalnu zainteresiranost za Drugog i taj nalog prvi ispunjava. Ne traži od Drugog ono što prvi nije iskusio. Za njega Drugi (intelektualac, pisac, teolog, novinar, čovjek, građanska Bosna...) nije sredstvo već cilj. Kako drugačije od onoga (A. Izetbegović) koji je našu Bosnu proglasio sredstvom a ne ciljem.

[B]

**KVALITETA
KOJA SE
ČUJE!**

VAREŠ

e-mail: radiobobovac@hotmail.com

POSLJEDNJI POZDRAV

Dragoj našoj mami, punici, baki i prabaki

RUŽI ČOLIĆ rođ. Višnjic
(26.X.1928., Očevija – 29.XII.2008., Sydney)

Po dobroti ćemo te pamti i u srcu zauvijek čuvati.
Počivaj u miru Božjem!

Ožalošćeni: kćerke Janja, Marija, Katarina, Agneza, Božana, Gina i Manda s
obiteljima, te ostala rodbina i prijatelji

POSLJEDNJI POZDRAV

Dana 1. siječnja navršilo se 40 tužnih dana otkako
više nije s nama naš dragi

BOŠKO BRKIĆ
(1955. – 2008.)

Bolna je spoznaja da više nisi s nama, ali vječno ćeš
živjeti u našim srcima i mislima.
Počivaj u miru Božjem!

Supruga Savica, sin Danijel i kćerka Suzana

ZAHVALNICA

Povodom smrti našeg dragog

BOŠKA BRKIĆA
(1955. – 2008.)

Upućujemo iskrenu zahvalnost svima koji nam
pritekoše u najtežim trenucima i pomogoše da našeg
dragog Boleta ispratimo na vječni počinak.
Počivao u miru Božjem!

Supruga s djecom

POSLJEDNJI POZDRAV

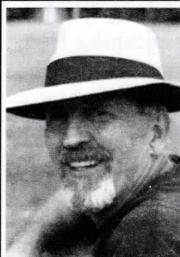
dragom

BOŠKU BRKIĆU
(1955. – 2008.)

Tvoja ljubav i dobrotu ostat će vječno u našim srcima.

Počivaj u miru Božjem!

Porodice Brkić, Perović i Milašinović

POSLJEDNJI POZDRAV

Voljenom suprugu, ocu, djedu, svekru i
prijatelju

IVI DŽOJI
(25.XI.1945. – 1.I.2009.)

preminulom u Brisbaneu, Australija.

Otišao si nakon duge borbe i teške bolesti, a ipak prerano i
iznenada, pun duha i nade do zadnjeg sata.

Teško ćemo bez tebe, ali uvjereni da će biti dobro tamo
preko rijeke, gdje ćeš nas čekati.

Zahvaljujemo svima koji su nam pomogli u ovim teškim
trenucima.

Počivao u miru!

Tvoji: supruga Mira, sin Hrvoje, kći Vjekana,
unuke Ivona i Vanesa, snaha Ceca, Jeff, te
ostala mnogobrojna rodbina i prijatelji

POSLJEDNJI POZDRAV

našoj dragoj majci i baki

KATI RIDIĆ rođ. Brđanović
(26.III.1919. – 30.XII.2008.)

Sjećanje na tebe ostat će vječno.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE

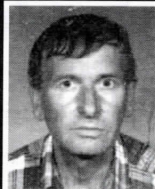
Navršilo se 12 tužnih godina otkako više nije s nama
naš voljeni suprug i otac

DRAGO JOŽELJČ

(5.III.1928. – 1.I.1997.)

Smrću čovjek ne umire, umire onda kada ga
zaborave, ali ti ćeš živjeti dok žive oni koji te vole.
Počivaj u miru!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE

(2.I.2001. – 2.I.2009.)

Navršilo se osam godina otkako nije s nama naš

VLATKO MIRČIĆ

S ljubavlju te se sjećamo.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE

(8.I.2006. – 8.I.2009.)

Na našeg dragog

ILIJU POGARČIĆA

Zauvijek ostaješ u našim srcima i mislima.

Počivaj u miru Božjem!

Supruga Janja, sinovi Mladen i
Goran, kćerke Franka i Gordana

TUŽNO SJEĆANJE

KARLO MIOČEVIĆ

MILA MIOČEVIĆ

Vrijeme prolazi, ali sjećanje na vas
ne blijedi.

Počivali u miru Božjem!

Sestra i zaova Janja te ostala rodbina

IN MEMORIAM

JOSIP GRGIĆ

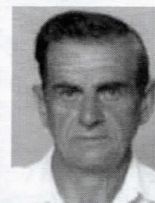
(11.I.1979. – 11.I.2009.)

ANA GRGIĆ

(18.IV.1993. – 18.IV.2009.)

Počivali u miru Božjem!

Vaša djeca s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE

na naše drage roditelje

VITOMIRA ZLOVIĆA

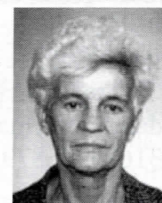
(27.XI.2001. – 27.XI.2008.)

BOŽICU ZLOVIĆ

(14.I.2003. – 14.I.2009.)

Počivali u miru Božjem!

Vaša djeca

U SJEĆANJE

našem dragom

MATI MARIJANOVIĆU

(27.VII.1941. – 12.I.2007.)

Rado Te se sjete Tvoji najmiliji, a posebno unuke
Ivona, Irena i Lana

i Tvoj unuk Marko

Počivao u miru Božjem!

TUŽNO SJEĆANJE

(15.I.2006. – 15.I.2009.)

Prošle su tri duge i tužne godine otkako nas je zauvijek
ostavio uplakane naš anđeo, naša draga kćerka

SILVANA GRABOVAC

... Bože, smiluj se, pa nam vrati
naše izgubljeno blago...

Počivala u miru Božjem!

Tvoji: majka Ankica, otac Franjo,

sestra Ramona i brat Romano s obitelji

IN MEMORIAM

Dana 16. siječnja navršava se devet godina od smrti
naše drage majke

RUŽE PETROVIĆ

(16.I.2000. – 16.I.2009.)

Lako je obrisati suze i zapaliti svijeću, al' teško je iz srca
izbrisati tugu vječnu. U srcu je tuga, na groblju tišina, a
u našim domovima velika praznina. Mama, uvijek si s
nama u našim srcima i mislima. Počivaj u miru Božjem!

Tvoja djeca s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE

(19.I.2003. – 19.I.2009.)

Dana 19. siječnja navršit će se šest godina otkako nije
s nama naš dragi

FRANJO ZDENO VAREŠKOVIĆ

Lijepo je sjećanje kad si bio s nama,

a tužno kad više nisi!

Počivao u miru Božjem!

Supruga i kćerka

TUŽNO SJEĆANJE

(27.I.1989. – 27.I.2009.)

Dana 27. siječnja navršit će se 20 godina od smrti
našeg dragog supruga i oca

SLAVKA KLARIĆA

S ljubavlju i ponosom čuvamo uspomenu na tebe.
Počivaj u miru Božjem!

Tvoji: Ljiljana, Mihaela, Josip i Ivan

TUŽNO SJEĆANJE

(27.I.2004. – 27.I.2009.)

Na našu dragu

MARICU DODIK

Uvijek ćemo te se sjećati.

Počivaj u miru Božjem!

Brat Tomo s obitelji

Susret Varešana u Nizozemskoj

Obavještavaju se Varešani i svi drugi s područja općine Vareš, koji žive i rade u zemljama Beneluxa, kao i u ostalim zemljama zapadne Europe, da će se dana 14. veljače 2009. održati 13. susret Varešana u Nizozemskoj. Ovaj susret bit će, kao i prethodne godine, humanitarnog karaktera, tako da je to razlog više za što veći odziv.

Za zabavni dio večeri pobrinut će se muzičari S&S, a u sklopu programa imat ćemo i tombolu uz lijepe nagrade. Mjesto održavanja ovog susreta je Alverna kod Wijchena, dvorana Bowling en Partycentrum St. Frans, adresa: Heumensweg 192 (Alverna) 6603 KT Wijchen. Početak je u 19 sati, a cijena ulaznice je 15 eura.

Za rezervacije sjedećih mjesta i dodatne informacije obratiti se na tel. 0031615946879 ili 0031681928391.

Organizator Boro Barkić

Susret Varešana u Švedskoj

Jeste li zainteresirani da i mi u Švedskoj konačno organiziramo "Susret Varešana"!?

Prijedlog je da to bude u Flenu, gradiću udaljenom 100 km od Stockholma, a susret bi se održao 28. veljače 2009. (subota) s početkom u 18.30.

Mi imamo preliminarni "Alternativni program" održavanja susreta koji ćemo vrlo rado poslati svakoj zainteresiranoj osobi. Svi oni koji s nama ostvare kontakt mogu dobiti sve željene

informacije putem sljedećih e-mail adresa:

Igor Papec:

igor.papec@atria.se

Mladen Papec:

mladen.papec@flen.se

Velimir Pogarčić:

velimir@tyfonmail.se

Posljednji rok za prijavu dolaska na susret je 5. veljače.

Prve utakmice KNK "Bobovac"

Kraljevski nogometni klub "Bobovac" odigrat će svoju prvu utakmicu protiv "Hrvatskog dragovoljca" u Međugorju između 9. i 11. veljače 2009. (datum još nije konačno utvrđen), a zatim će 25. veljače istrčati na teren protiv "Segeste" u Sisku. Pozivaju se Varešani i svi oni kojima znači ime "Bobovac", a koji žive i radi u blizini mjesta odigravanja ovih utakmica, da dođu i daju potporu klubu koji se konačno pojavljuje na sceni.

PORAZNE STATISTIKE

O onima koji odoše

Varešanin Mujo Čurtić došao je na ideju voditi statistiku o umrlim Varešanima, ponukan slučajnim razgovorom u kome se raspravljalo o stopi smrtnosti i vremenu koje naše dojučerašnje sugrađane nemilosrdno briše iz naših života. Tako je za 2008. godinu vodio kompletnu evidenciju i došao do podatka da je umrlo 164 Varešana. Analizirajući i druge stvari u svezi s tim iznio je podatke, primjerice, da su u jednoj slučajnosti za mjesec dana umrli sestra i brat, u drugome pak da je u razmaku od dva mjeseca umrlo dvoje supružnika, u razmaku od dva mjeseca umrli su i majka i sin, također je to zabilježio i za dva brata...

No, da se donekle ublaže ove crne statistike tu je i Čurtićev podatak o broju rođenih u 2008. Na svijet su u Varešu došli 33 dječaka i 33 djevojčice, a pitanje je da li ta strašna razlika u korist mortaliteta više ikoga uzbuđuje. Ovu bi statistiku trebalo dati tiskati pa poslati na razne adrese: najprije maćehi – Vladi Kantona, ali i u stranačke centrale od Sarajeva do Mostara, i jednako tako vjerskim institucijama. Pa ako nisu u stanju vidjeti bi-jedne učinke svoga djelovanja i prihvatiti odgovornost neka im barem stoji na savjest.

R.R.M. [B]

IN MEMORIAM

BOBOVAC

TUŽNO SJEĆANJE (24.I.2003. – 24.I.2009.)

Dana 24. siječnja navršit će se šest tužnih godina otkako nas je prerano napustila naša draga

MLADENKA ĐURĐIĆ rođ. Malbašić

Tužni smo što te nema, ali te se sjećamo i uvijek ćeš živjeti u našim srcima.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji: mama Janja, sestra Jozefina i brat Jakov s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE (31.I.1994. – 31.I.2009.)

Dana 31. siječnja navršit će se 15 godina otkako nije s nama naša draga mama

MAGDALENA SPREČKIĆ rođ. Mirčić

Draga mama, godine što su prošle nisu umanjile bol, kao ni prazninu koju si ostavila za sobom.

Svaki dan mislimo o tebi, nedostaješ nam, tvoj dragi i plemeniti lik je uvijek u našim srcima.

Tvoja djeca: sin Goran s obitelji i kćerka Marina

IZMEĐU STARE I NOVE

Piše Dunja Šego

DEKORACIJA PREGORENA

U novu je godinu 2,4 milijuna Amerikanaca ušlo bez posla. U novu su godinu u nama susjednoj Hrvatskoj ušli sa zatvorenim trgovačkim centrima nedjeljom. Na dnu ove u čas sklepane piramide, u novu godinu udosmo i mi u Varešu, a kao da nije ni nova ni stara. Ne znamo što bismo o njoj mislili i čemu se nadali, pa su mnogi odustali i od toga da je dočekuju.

U nas se stare godine ispraćaju i nove dočekuju – same. Rastanu se svečano u ponoć, ne vjerujući da nas to nimalo ne zanima. Mi polegli. I onaj tko nije planirao u krevet prije ponoći, te si rezervirao stol s daljinskim, rakijom bez etikete i nehajno *nakrižanom* mezom, preko puta televizora, otišao je leći naprečac jer je otjeran *božesačuvaj* lošim programom.

Prije se u Varešu nije moglo zamisliti nijedan veći ugostiteljski i društveni objekt, a da nije krcato unutra i da mu se ne odiže krov od usklika i pomame *dočeklija*. Prijašnjih godina, i to iza posljednjeg rata, pred općinom se kitila jelka i sviralo za one koji ne žele ostati u kući a nemaju drugog sadržaja. I glavna je ulica bila dekorirana, nad cestom su titrale lampice.

Titrale dok nisu pregorjele, neke već prve godine a neke godinu kasnije, ali svejedno ih se nastavilo koristiti. Građanima koji gundaju tako je izbijen argument da grad nije okićen, jer kad, inspektorski nadmeno, krenu ulicom i podignu

glavu mogu vidjeti dokaze da tu ima nekih žica i lampica, a što one ne svijetle druga je stvar. U ovom gradu odavno već štošta ne svijetli, pa nikom ništa. Nego, de vi zamezite, ako imate što, i da se kuc-nemo: živjeli!

POZDRAVI NAŠI NASUŠNI

Odavno je dvorana Općinskoga vijeća u Varešu postala zamjena za kazalište. Zavjesa se ondje nikada ne spušta. Ulaz je besplatan, a sjednice su otvorene za sve građane. Međutim, nitko nikada ne dođe, građani se zadovolje odgođenim prijenosom tih komada, pa su vijećnici ujedno i protagonisti i publika sami sebi. Izvedbe pojedinih glumaca, i prije nego će stupiti na pozornicu, izazivaju kolutanje očima jer većina njih za cijeloga mandata i glumačke karijere nimalo ne porade na sebi

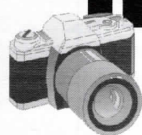
pa se unaprijed zna koji je njihov domet. Čast rijetkima.

Preko tih "dasaka" koje Varešu život znače, bolje reći preko ofucanog itisona općinske dvorane, prodefilirale su generacije glumaca koje nisu nikoga oduševile. Tragikomedije se iznova odigravaju, i sve je to *deja vu*. No, dosta kritike. Treba iskreno kazati da nova postava, koju se izabralo prije koji mjesec, intrigira i donekle uspijeva privući pažnju. Pripremala sam šapice za Božić toga dana kad su oni imali svoj nastup i pratila ih preko radija.

Izlazi jedna gospođa prvi put za govornicu, ima dva prezimena: jedno njemačko, jedno naše (eto, toliko o njoj, da je dalje ne reklamiram), i ne zna odakle bi počela, odnosno od kojeg pozdrava, pa izbor pade na "Hvaljen Isus". Nazva se ime Isusovo, doduše u paketu s drugim vjerskim pozdravima da bi se svi ravnopravno i uznosito osjećali. Prije nego se pribraše oni kojima je to godilo ili u najmanju ruku bilo zanimljivo čuti, da vide kako to zvuči u toj dvorani, a i oni koje to malo k'o sablazni, gospođa im zapečati završnim pozdravom. Međunarodnim, posve normalnim, samo u nas faličnim, starim *dobrim danom*.

Ispade mi kalup i šapica se po podu rasu od toga iznenađenja, jer bar mene od nas ne može iznenaditi više ništa što je nenormalno, zaprepastim se samo nečemu normalnom. I svidje mi se zbog te scene naše općinsko kazalište prvi put.

B

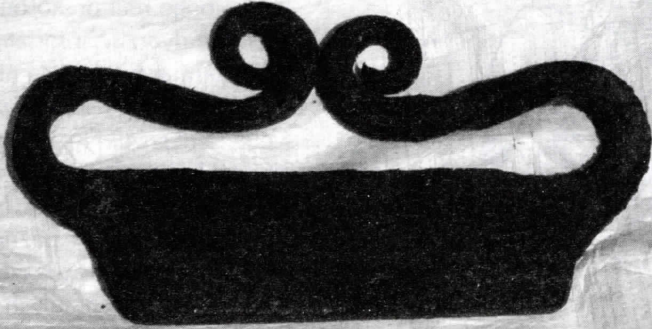
KLARIN

fotozapis

Briga mene za ruski plin!

Priredio J. Klarić

								OČEVSKE MAJSTORIJE (7)	OLIMPIJSKO ODLIČJE SANDRE SARIĆ	VEZA PUTEM RADIO- VALOVA	ZLATKOVA IMENJA- KINJA
								HITAR			
								ZEMLJIŠNO JUTRO			
								SVEČANA PJESMA			
								KONČASTA TVOREVINA			
								PRIGU- ŠIVAČ, PRIGUŠNIK (CHOK)			
								GLUMICA GARDNER			
Autor: IVKA BIGA	DJELIĆ, ZRNCE, PARCELA	SKUPINE AKTIVISTA	OSOBA PROGLAŠE- NA KRIVOM	SLOBODNI ZIDARI, FRAMAZONI	UKRASNA BILJKA IZ PORODICE VRIJESOVA	PLETENI- ČICA	B	SUMPOR	NEON RADNIK ZA TOKARI- LICOM		ALBUM DRAGANA LUKIČA LYKYJA
KOVAČKI PROIZVOD NA SLICI							PUTELJAK TAMARA ROGLIĆ				
RAZORAN EKSPLOZIV								GLUMAC SHARIF USKLIK, POVIK			
POKRET PRI RU- KOVANJU										"AMPER" NEBESKO PLAVETNILO	
SPORTSKA DVORANA U LJUBLJANI							GRAD U DALMACIJI				
GRADIĆ U HRVATSKOM ZAGORJU							ĐAVO (kr. množ.) "ŠKOLSKI ODBOR"				
TVRDICE, CICIJE								SRDIT, GNJEVAN DUŠIK			
POČETNO SLOVO ABECEDA		BOBOVAC	AUSTRIJA		RUDNIČKI TORANJ (reg.)						

RJEŠENJE SKANDINAVKE, vodopravno: brz, ral, oda, nit, čok, ava, ne, čakmak, staza, ekrazit, omar, stisak ruke, a, tivoli, zadar, ivanec, vrazi, cicijaši, ljut, a, a, oknara.

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Federacije BiH, broj 08-651-311-4/98, list "Bobovac" upisan je u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 817, a mišljenjem istog ministarstva oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš ♦ za izdavača: Željko Franjić ♦ adresa uredništva: 71330 Vareš, Stojkovići bb, tel.: +387(0)32/ 849 050, fax: +387(0)32/ 849 051 ♦ internetska adresa: <http://www.vares.pp.se> ♦ e-mail: listbobovac@hotmail.com ♦ žiroračun u KM: 199-047-00042902-61 kod ABS banke d.d. Sarajevo, s naznakom: za list "Bobovac" ♦ naklada: 1000 primjeraka ♦ izlazi jedanput mjesečno ♦ glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marijanović ♦ uredništvo: Zlatko Filipović, Čedomir Jelić, Alen Kristić, Dubravko Tokmačić i Mijo Vidović ♦ računalna priprema: "Art company" d.o.o. Kiseljak ♦ tisak: "Yoker" Busovača

VAREŠKI ŠKOLARCI 1936.

Na ovoj fotografiji iz riznice Davorina Mrlića jedan je od školskih razreda iz 1936. godine. (Imena časnih sestara, na žalost, su nepoznata.)

Poimence, prvi (prednji) red slijeva: Mustafa Parić, Vojislav Todorović, Rudo Toth i Šefik Metiljević; drugi red slijeva: Pero Pekić, Branislav Paduch, Ljubo Božić, Matija Mladinović, Zvonko Kentrić; treći red slijeva dr. Marijan Petras, prof. Ljubica Ljubičić, prof. Nikola Drakulić, prof. Katica Jurković i prof. Stana Simić; četvrti red slijeva: Krista Zloušić, Mirjana Gerstler, Ružica Gerstler, Ottilija Penc i Sabaha Saletović; peti red s lijeva: Katarina Beba Mrlić i Jelena Gavran.

MAGULIČKA GRADINA

Kad se nije imalo kud više uzgor, do bistrog izvora 'ladne vode' na karavanskom putu za Kladanj i Tuzlu nastade Magulica. Selo natkriljuje crkva sv. Ante, a pogled puca na dolinu rijeke Krivaje i zvjezdanske padine, obrasle gustom crnogoričnom šumom.

U dnu sela, na groblju znanom po imenu "Gradina", zaraslo u grabovinu nalazi se drugo groblje, krcato malim, velikim, glatkim i ukrašenim stećcima, a jedan golem i naočit privlači posebnu pažnju. Ali, njegov je "krov" odnosno sljeme silom otkinuto i leži pored — djelo ruku tragača za blagom kojima netko kaza da je unutra u ljutom kamenu skriven grumen zlata. Jedan, pak, mali, ukrašen i dječje topao kamen leži zavaljen ispod puta, i kao da čeka da ga netko pokupi te odnese sebi u avliju. Pitam Kasima, koji tu obitava, da se nagodimo i da jedan od "kamenova" natovari i doveze mojoj kući, a on odgovara: "Lako bi se ja i ti nagodili, ali što će na tu našu rabotu reći Onaj odozgo...?"

